

Utjecaj epidemija korona virusom na ponašanje u kupovini kod proračunskih korisnika grada Rovinja-Rovigno

---

Matohanca, Martina

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:738280>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-28**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
„Dr. Mijo Mirković“

Martina Matohanca

Utjecaj epidemije koronavirusom na ponašanje u kupovini kod
proračunskih korisnika Grada Rovinja-Rovigno
Diplomski rad

Pula, 2021.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
„Dr. Mijo Mirković“

Martina Matohanca

Utjecaj epidemije koronavirusom na ponašanje u kupovini kod
proračunskih korisnika Grada Rovinja-Rovigno
Diplomski rad

JMBAG: 0303006845

Studijski smjer: Marketinško upravljanje, izvanredna studentica

Predmet: Istraživanje tržišta i marketinga

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Marketing

Mentor: izv. prof. dr. sc. Dragan Benazić

Pula, 2021.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Martina Matohanca, kandidatkinja za magistra ekonomije/poslovne ekonomije, ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

U Puli, _____

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Martina Matohanca, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj Diplomski rad pod nazivom „Utjecaj epidemije korona virusom na ponašanje u kupovini kod proračunskih korisnika Grada Rovinja-Rovigno“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli _____

Potpis

_____

SADRŽAJ

1. UVOD.....	7
1.1. HIPOTEZE.....	7
1.2. CILJEVI I SVRHA	8
1.3. STRUKTURA RADA.....	8
2. PONAŠANJE PRORAČUNSKIH KORISNIKA	9
2.1. PRORAČUN	9
2.2. DEFINICIJA PRORAČUNSKOG KORISNIKA.....	11
2.3. SPECIFIČNOSTI PRORAČUNSKIH KORISNIKA	13
2.4. DEFINICIJA, VRSTE I OBILJEŽJA POTROŠAČA	14
2.5. PROCES PONAŠANJA U KUPOVINI I ČIMBENICI KOJI NA NJEGA UTJEČU.....	17
3. RAZVOJ EPIDEMIJE KORONAVIRUSA I POSLJEDICE EPIDEMIJE	23
3.1. O KORONA VIRUSU	23
3.2. STATISTIČKI POKAZATELJI POSLJEDICA EPIDEMIJE	24
3.3. PREDVIĐANJA U SVEZI BUDUĆNOSTI	27
4. MARKETINŠKA KONCEPCIJA GRADA ROVINJA-ROVIGNO	31
4.1. OBILJEŽJA MARKETINŠKE KONCEPCIJE GRADA ROVINJA	31
4.2. SPECIFIČNOSTI I STRATEGIJA	34
4.3. CILJEVI I NAMJENA	35
5. PRORAČUN GRADA ROVINJA-ROVIGNO	37
5.1. PRIHODI PRORAČUNA GRADA ROVINJA.....	38
5.2. IZVORI PRIHODA PRORAČUNA GRADA ROVINJA-ROVIGNO	41
5.3. RASHODI PRORAČUNA GRADA ROVINJA-ROVIGNO	45
6. KORONA VIRUS I NJEN UTJECAJ NA PONAŠANJE PRORAČUNSKIH KORISNIKA GRADA ROVINJA-ROVIGNO	46
6.1. PREDSTAVNIČKA TIJELA I UPRAVNA TIJELA.....	46
6.2. GOSPODARSKI SUBJEKTI, OBRTNICI I MALI PODUZETNICI.....	48
6.3. PROSTORNO PLANIRANJE, ZAŠTITA OKOLIŠA I UPRAVLJANJE GRADSKOM IMOVINOM	49
6.4. PREDŠKOLSKE USTANOVE	50
6.5. OSNOVNOŠKOLSKE USTANOVE	53

6.6. KULTURA.....	56
6.7. JAVNA VATROGASNA POSTROJBA.....	59
6.8. PONAŠANJE PRORAČUNSKIH KORISNIKA S ASPEKTA JAVNE NABAVE	60
7. ZAKLJUČAK	63
LITERATURA	66
POPIS SLIKA	69
POPIS GRAFIKONA.....	70
POPIS TABLICA.....	71
SAŽETAK	72
SUMMARY	73

1. UVOD

Pojam proračuna često se koristi u ekonomiji. To je opće poznati pojam koji je u vezi s financijskim sredstvima koja se planiraju i koriste u nekom konkretnom razdoblju, a usmjerena su prema ekonomskim, socijalnim i ostalim potrebama društva i države. U ovome se radu raspravlja o proračunu jedinice lokalne samouprave, točnije Grada Rovinja-Rovigno, odnosno o utjecaju epidemije SARS-CoV-2 (u nastavku Covid-19) na ponašanje njegovih proračunskih korisnika u kupovini.

1.1. HIPOTEZE

Spomenuta epidemija utjecala je na niz negativnih ekonomskih i ostalih učinaka na međunarodnoj razini, a jednako tako snažno pogađa i hrvatsko gospodarstvo. Uslijed njezina djelovanja bilježe se negativna makroekonomska kretanja i generalno pad ekonomske snage. S obzirom na to da ekonomska situacija izravno utječe na proračun svih jedinica, bilo da je riječ o lokalnoj, županijskoj ili nacionalnoj, može se zaključiti da aktualna zbivanja negativno utječu i na ovo područje.

Aktualna situacija u čitavoj Hrvatskoj utječe na pad kupovne snage proračunskih korisnika, odnosno na oskudnije lokalne proračune, ali i na niz promjena u ponašanju proračunskih korisnika pri kupovini.

Uslijed aktualnih događaja danas u čitavoj Hrvatskoj, pa tako i na razini Grada Rovinja-Rovigno prevladava veća racionalnost u kupovini. Uslijed neizvjesne situacije, slabijih mogućnosti, ali i manjih potreba sukladno padu ekonomske aktivnosti, ali i ograničenju građana u raznim segmentima.

Sve jedinice lokalne samouprave u Hrvatskoj se pozivaju i obvezuju na odgovorno, transparentno i štedljivo ponašanje u kupovini. Jedna od većih restrikcija odnosi se na smanjenje kupovine dobara i usluga koje se ne smatraju esencijalnim i razvojnim te strateški značajnim, kao i zabranu zapošljavanja, osim ako to nije racionalno, odnosno nužno potrebno i opravdano.

1.2. CILJEVI I SVRHA

Cilj rada je odrediti pojam proračuna, lokalnog proračuna i specifičnosti proračunskih korisnika. Osim ovog cilja, spominje se i analiziranje marketinške koncepcije Grada Rovinja-Rovigno, identificiranje proračunskih korisnika, kao i argumentiranje njihove lokalne i razvojne važnosti.

Svrha je analizirati kako utjecaj epidemije Covid-19 utječe na ponašanja proračunskih korisnika u kupovini, uz poseban osvrt na Grad Rovinj-Rovigno kao jedinicu lokalne samouprave. Za tu potrebu predočavaju se odabrani dionici koji pripadaju ovoj skupini, kao i primjeri promjena u njihovu kupovnom ponašanju.

1.3. STRUKTURA RADA

Rad se sastoji od pet poglavlja, Uvoda i Zaključka. Prvo poglavlje definira pojmove kao što su proračun, lokalni proračun i proračunski korisnici.

Iduće poglavlje istražuje čimbenike koji utječu na ponašanje u kupovini. Misli se na osobne, društvene i psihološke. Zatim se razrađuje problematika epidemije Covid-19. Pri tome su poslužile aktualne novosti i dosadašnja istraživanja u vezi s epidemijom.

Slijedi poglavlje o Gradu Rovinju-Rovigno i marketinškoj koncepciji koju primjenjuje. Analiziraju se SWOT analiza, strategije i razvojni ciljevi koji se njima nastoje realizirati, kao i značaj te uloga proračunskih korisnika u tome. Nakon toga, u zasebnom se poglavlju analizira proračun ove jedinice lokalne samouprave. Naglasak je na prihodima i njihovim kretanjima u promatranom razdoblju.

Predzaključno poglavlje istražuje ponašanje proračunskih korisnika u kupovini na primjeru Grada Rovinja-Rovigno. Kod odabranih dionika i institucija predstavljene su promjene i aktualnosti u svezi njihova ograničenog, racionalnog i transparentnog ponašanja u kupovini.

2. PONAŠANJE PRORAČUNSKIH KORISNIKA

Ovo poglavlje ima za cilj definirati neke od osnovnih pojmova koji se koriste u ovome radu. To su proračun i proračunski korisnici. Nakon pojmovnog određenja proračuna proračunskih korisnika te specifičnosti koje se smatraju značajnima za temu ovoga rada, pažnja se usmjerava na uže područje, Istarsku županiju, konkretnije Grad Rovinj-Rovigno.

2.1. PRORAČUN

U javnosti i znanstvenim krugovima često se spominje pojam proračuna. Iako on prvenstveno asocira na državni proračun, navodi se kako je moguće govoriti o proračunima i na nižim razinama, primjerice proračunu lokalne samouprave ili poslovnih subjekata. Najjednostavnije rečeno, proračun podrazumijeva financijska sredstva u nekom vremenu. Proračun neke jedinice, regionalne ili lokalne, odnosno državni proračun uređuje plan i način financiranja javnih ustanova i institucija, to jest djelatnosti i subjekata koji su njegovi korisnici.

Državni proračun predstavlja jedan od važnijih nacionalnih akata kojim se procjenjuju prihodi i primici te utvrđuju rashodi i izdaci za jednu godinu u skladu sa zakonom (Ministarstvo financija, 2021). Njega donosi Hrvatski sabor, odnosno Vlada Republike Hrvatske. Kada se govori o regionalnom ili županijskom te lokalnom proračunu, on se usvaja na gotovo jednak način kao i državni proračun, ali od strane regionalnih, županijskih, odnosno lokalnih tijela.

S obzirom na funkcije i prirodu nekog proračuna može se zaključiti da je on zapravo financijski plan, to jest planski dokument koji detaljno razrađuje analizu plana prihoda i rashoda u nekom vremenu, najčešće u godini dana. Odgovorni dionici u ovome procesu usmjereni su na planiranje, pripremu, prihvaćanje ili usvajanje proračuna, izvršenje i nadzor nad provedbom definiranog proračuna, države ili druge gospodarske jedinice (Katić, Vidović, 2012).

Neovisno o jedinici na koju se neki proračun odnosi moguće je identificirati njegove tri temeljne funkcije koje su u službi potvrđivanja i dočaravanja značaja i vrijednosti ovoga dokumenta. Konkretno se misli na sljedeće (Ministarstvo financija, 2021):

- prikaz i razradba najvažnijih ciljeva u nekom razdoblju – to je najčešće fiskalna godina
- instrument utjecaja na ekonomski aspekt i stanje države ili neke druge jedinice;
- predstavlja svojevrsan sustav kontrole prikupljanja i trošenja proračunskih sredstva.

Najveći doprinos ovoga dokumenta odnosi se na usmjeravanje javnih i svih ostalih prihoda prema zadovoljenju javnih potreba na razini na kojoj se proračun usvaja i u praksi provodi. Važan socijalni aspekt proračuna očituje se u njegovoj ulozi instrumenta redistribucije nacionalnog dohotka što doprinosi provedbi i osiguranju jednake mogućnosti zadovoljenja potreba svih dionika (interesnih skupina) neovisno o njihovoj ekonomskoj funkciji (Bajo, 2006).

U izradi državnog proračuna Republike Hrvatske, kao jednog od najvažnijih postupaka Vlade, vodeću ulogu ima resorno Ministarstvo financija, odnosno njegov Ministar i uži stručni tim kojemu je ovaj pothvat povjeren. Vrlo je važno provesti detaljno upoznavanje i objektivno informiranje široke javnosti s planiranim državnim proračunom uz kvalitetno pojašnjenje svih ključnih stavki i ciljeva.

Na primjeru Istarske županije proračun se na godišnjoj razini donosi od strane Skupštine Istarske županije. Isti se donosi krajem godine za nadolazeću, pa je tako proračun za 2021. godinu usvojen krajem 2020. godine. Jednako tako, proračun za neki grad, primjerice Grad Rovinj-Rovigno, donosi na jednak način Gradsko vijeće za narednu fiskalnu godinu. On sadržava pregled planova i aktivnosti Grada u svezi korištenja proračunskog novca u fiskalnoj odnosno proračunskoj godini.

Proračun Grada Rovinja-Rovigno kao dokument sadrži opći i posebni dio. Njihov sadržaj predočava se na sljedeći način (Grad Rovinj-Rovigno, 2021):

- „Opći dio proračuna sadrži:
  - račun prihoda i rashoda u kojem se iskazuju prihodi po vrstama iskazanim po pozicijama, klasama, skupinama, podskupinama i

odjeljcima i rashodi po vrstama iskazani po klasama, skupinama i odjeljcima

- raspoloživa sredstva iz prethodnih godina;
- račun financiranja u kojem se iskazuju svi primici od financijske imovine iskazani po klasama, skupinama, podskupinama i odjeljcima i izdaci za financijsku imovinu iskazani po klasama, skupinama i odjeljcima.
- Posebni dio proračuna sadrži:
  - raspored svih rashoda i izdataka proračuna po organizacijskoj klasifikaciji – razdjeli, glave i proračunski korisnici; po programskoj klasifikaciji koja definira glavne programe, programe, aktivnosti te tekuće i kapitalne projekte; po ekonomskoj klasifikaciji prema računskom planu za proračunsko računovodstvo te po funkcijskoj klasifikaciji.“

Zakonski propisi koji se tiču usvajanja i provedbe proračuna na lokalnoj razini, to jest koji uređuju poslovanje jedinica lokalne uprave i samouprave su brojni. Značajniji među njima su:

- Zakon o proračunu (Narodne novine, NN 15/15)
- Zakon o lokalnim porezima (Narodne novine, NN 101/17)
- Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine, NN138/20).

Osim ovih zakona važnu ulogu ima i nekolicina pravilnika koji uređuju pitanja i postupke računovodstvenog izvještavanja i nadzora nad proračunom lokalne jedinice.

2.2. DEFINICIJA PRORAČUNSKOG KORISNIKA

Proračunski korisnici definiraju se na jednostavan način kao korisnici proračuna na razini koja se proučava. Definiranjem pojma proračunskog korisnika bave se vodeći zakonski i pod zakonski akti u Republici Hrvatskoj.

Prema Pravilniku o utvrđivanju proračunskih i izvanproračunskih korisnika državnog proračuna i proračunskih i izvanproračunskih korisnika proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te o načinu vođenja Registra proračunskih i izvanproračunskih korisnika (Narodne novine, NN 87/08) proračunski korisnici su državna tijela, ustanove, vijeća manjinske samouprave, proračunski fondovi i mjesna

samouprava čiji se rashodi za zaposlene i/ili materijalni rashodi osiguravaju u proračunu. S druge strane, izvanproračunski korisnici su izvanproračunski fondovi, trgovačka društva i druge pravne osobe u kojima država, odnosno jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ima odlučujući utjecaj na upravljanje (Pravilnik o utvrđivanju proračunskih i izvanproračunskih korisnika državnog proračuna i proračunskih i izvanproračunskih korisnika proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te o načinu vođenja Registra proračunskih i izvanproračunskih korisnika, Narodne novine, NN 87/08).

Proračunski korisnici definiraju se i kao institucije koje je osnovala država i koje se većim dijelom financiraju iz državnog proračuna. Ova definicija primjenjiva je i na lokalnoj razini pa su korisnici lokalnog proračuna institucije koje su osnovane od strane grada koji donosi proračun, a čiji su proračunski prihodi i rashodi sastavni dio lokalnog proračuna (Ott, ur., 2009, 14).

Proračunski korisnici popisani su u okviru Registra proračunskih korisnika. Njega ustrojava i vodi Ministarstvo financija za potrebe utvrđivanja obuhvata proračunskih i izvanproračunskih korisnika općeg proračuna.

Pojedini proračunski korisnici na razini grada su (Grad Rovinj-Rovigno, 2020):

- Upravni odjeli gradske uprave
- ustanovama kojima je Grad osnivač (ustanove Grada)
- osnovne i srednje škole, ostale obrazovne institucije kojima se financiraju decentralizirane funkcije
- vijeća nacionalnih manjina
- mjesni odbori
- ostali korisnici.

Detaljnije o nekim osnovnim odrednicama i karakteristikama ovih subjekata slijedi u zasebnom dijelu poglavlja.

2.3. SPECIFIČNOSTI PRORAČUNSKIH KORISNIKA

O specifičnostima proračunskih korisnika uglavnom se raspravlja na razini zakonodavnog okvira Republike Hrvatske i pod zakonskih akata lokalnih i županijskih jedinica. Generalno, može se istaknuti kako su to više odrednice ili karakteristike ovih subjekata, koje ih diferenciraju od ostalih potrošača.

Proračunski korisnici su subjekti čiji je osnivač Republika Hrvatska ili vodeći organi jedinica županijske i lokalne samouprave. Oni ostvaruju prihode iz proračuna i/ili temeljem javnih ovlasti, zakona i drugih propisa pri čemu ti prihodi iznose 50% ili više od ukupnih prihoda. Kao što je već i istaknuto, ti subjekti navedeni su u okviru Registra proračunskih korisnika (Pravilnik o utvrđivanju proračunskih i izvanproračunskih korisnika državnog proračuna i proračunskih i izvanproračunskih korisnika proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te o načinu vođenja Registra proračunskih i izvanproračunskih korisnika. Narodne novine, NN 87/08).

Treba istaknuti kako se postotak prihoda u ukupnim prihodima proračunskog korisnika utvrđuje se na temelju prosjeka udjela u ukupnim prihodima, odnosno prihoda iz proračuna, to jest prihoda ostvarenih obavljanjem poslova temeljem javnih ovlasti, zakona i drugih propisa u prethodne tri godine. Na primjeru novoosnovanih proračunskih korisnika postotak prihoda u ukupnim prihodima utvrđuje se na temelju prosjeka udjela u ukupnim planiranim prihodima, i to planiranih prihoda iz proračuna odnosno planiranih prihoda koji će se ostvariti obavljanjem poslova temeljem javnih ovlasti, zakona i drugih propisa u godini osnivanja i za sljedeće dvije godine (Pravilnik o utvrđivanju proračunskih i izvanproračunskih korisnika državnog proračuna i proračunskih i izvanproračunskih korisnika proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te o načinu vođenja Registra proračunskih i izvanproračunskih korisnika. Narodne novine, NN 87/08).

Može se navesti kako je temeljna specifičnost ovih subjekata izvor financiranja, kao i iznos te način na koji se on utvrđuje. Osim toga, potrošnja sredstava kod ovih potrošača kontinuirano se kontrolira i nadzire, a o njihovu alociranju subjekti moraju podnositi transparentna izvješća.

2.4. DEFINICIJA, VRSTE I OBILJEŽJA POTROŠAČA

U današnjici postoji bogata znanstvena literatura koja istražuje pitanja u svezi ponašanja potrošača, odvijanja procesa kupovine, kao i utjecajnih čimbenika na ponašanje potrošača i odlučivanje o kupovini. Za razliku od ranijih razdoblja razvoja ekonomije i ekonomske misli i prakse, kada se ovo područje potpuno zanemarivalo, danas se ono sve intenzivnije razvija kao zasebno znanstveno područje. Iako se ovim pitanjima najčešće bave odjeli marketinga, postupno se zamjećuje razdvajanje ovoga područja, pa se vjeruje da će u budućnosti ono biti ustrojeno kao zasebni odjel unutar organizacija.

Unatoč sve osebnijoj literaturi i sve širim percepcijama te znanju o ponašanju potrošača, smatra se kako je ovo područje i dalje nedovoljno istraženo. Štoviše, postavlja se pitanje uopće o mogućnosti njegova potpunog spoznavanja i istraživanja, s obzirom da je riječ o vrlo dinamičnom i promjenjivom području s obzirom da je kontinuirano izloženo brojnim utjecajima, te se odvija u promjenjivim okolinama.

Među prvim definicijama potrošača nalazi se definicija Američkoga marketinškog udruženja (engl. *The American Marketing Association – AMA*) koja navodi da je potrošač pod utjecajem brojnih internih i eksternih čimbenika tijekom odlučivanja o kupovini i tijekom kupovine (AMA, 2021). To znači da on ostvaruje kontinuiranu interakciju s osobnim spoznajama i dinamičnim okruženjem tijekom kupovine. Prema stavu spomenute organizacije, ponašanje potrošača treba pojmiti kao proučavanje kako kupci, pojedinci i organizacije zadovoljavaju svoje potrebe i želje odabirom, kupnjom, korištenjem i raspolaganjem robom, idejama i uslugama.

Spomenuta organizacija je specijalizirana u području marketinga, a osim što se bavi znanstvenim percepcijama temeljnih pojmova i odnosa iz ovoga područja, kontinuirano istražuje aktualne teme i zbivanja ove naravi. Jedan od primjera njezina znanstvenog i praktičnog odnosa je i istraživanje utjecaja epidemije Covid-19 na marketinško poslovanje, ali i ponašanje potrošača, o čemu će se kasnije raspravljati.

Kesić (2006) ističe da ponašanje potrošača treba razumjeti kao interakciju spoznaje i čimbenika okruženja koja rezultira specifičnim obrascima ponašanja i razmjenom

aspekata života potrošača. Time on predstavlja vodećeg dionika u ovome procesu, odnosno nositelja istoga.

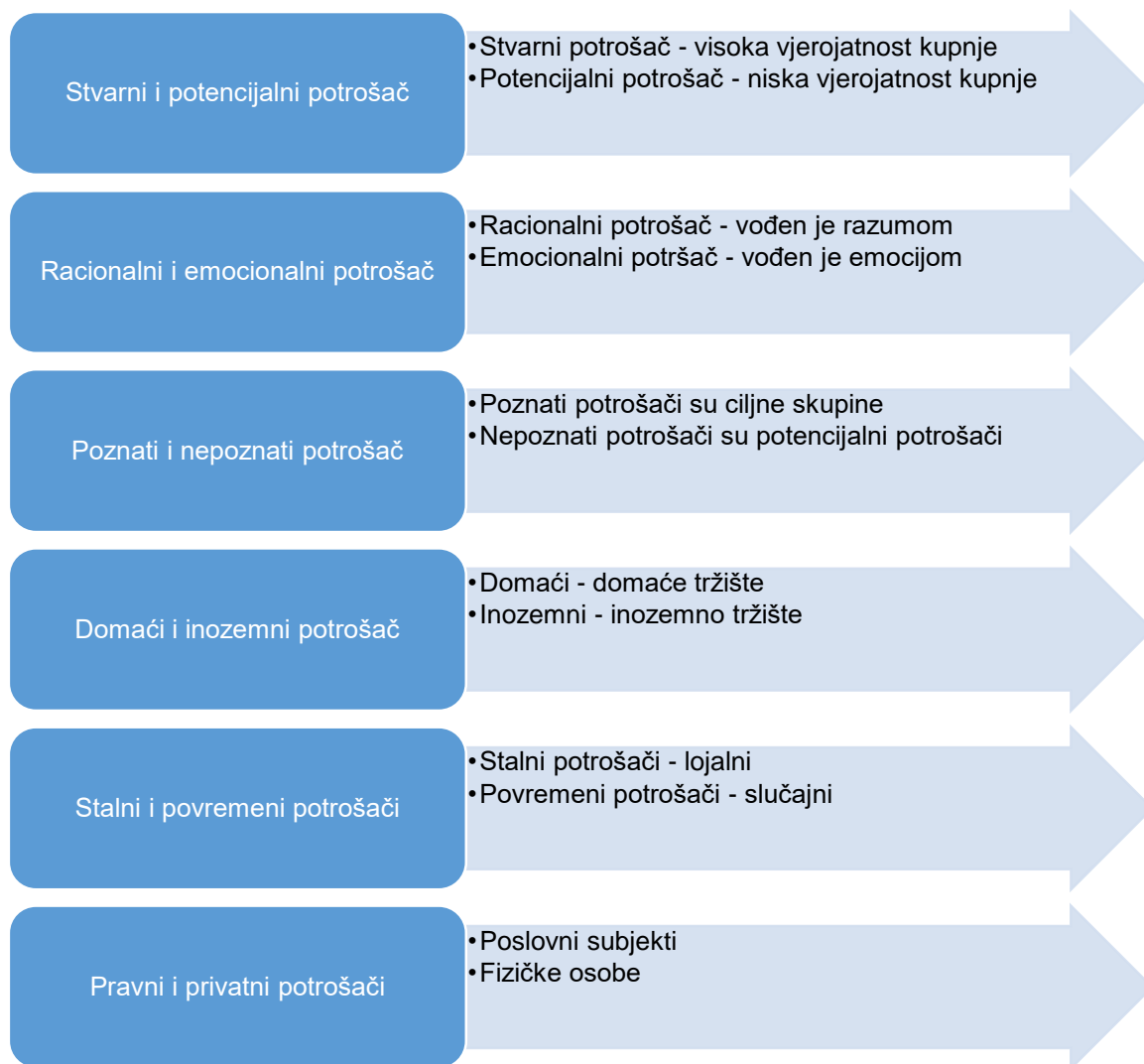
Nacionalni zakonodavni okviri bave se ovim područjem na način da usmjeravaju snage i aktivnosti prema zaštiti potrošača. Zakon o zaštiti potrošača Republike Hrvatske (Narodne novine, NN 110/15) je krovni zakon koji uređuje i nadzire ovo područje i pitanja u svezi njega. U njemu se navodi da je potrošač „svaka fizička osoba koja sklapa pravni posao ili djeluje na tržištu u svrhe koje nisu namijenjene njegovoj poslovnoj djelatnosti niti obavljanju djelatnosti slobodnog zanimanja (Zakon o zaštiti potrošača, Narodne novine, NN 110/15).“

U praksi se često potrošač naziva i kupcem, no to nije u potpunosti ispravno. Kupci nisu nužno i potrošači. Kupac se u ovome odnosu javlja kao subjekt koji pribavlja neko dobro, ali ga može ustupiti, pokloniti ili prepustiti nekome drugom na konzumaciju i time je ta osoba njegov potrošač. Potrošač je samo onaj subjekt koji dobro kupuje i konzumira.

U teoriji se navode razne klasifikacije potrošača, koje se gotovo uvijek koriste prilikom istraživanja ponašanja u kupovini i sličnih tema. Primjerice, u ovome se radu analizira ponašanje proračunskih potrošača, koji se s obzirom na svoje karakteristike, o kojima je bilo riječi, po mnogočemu razlikuju od privatnih potrošača pa i onih poslovnih, koji nisu korisnici proračuna jedinice lokalne, regionalne ili nacionalne razine. Neke od odabranih klasifikacija potrošača prikazuju se Slikom 1.

Slika 1. Klasifikacija ili vrste potrošača i njihova obilježja

Izvor: Solomon R. M. et al. (2015.) *Ponašanje potrošača: europska slika*. Zagreb: Mate d.o.o. Str.14.

Potrošače je moguće klasificirati na razne načine, kao što je i iskazano. Uzimajući u obzir razne objekte klasifikacije moguće je generirati profil potrošača, što je ključno za poslovno odlučivanje, istraživanje ponašanja potrošača i upravljanja njegovim ponašanjem u kupovini. Tako je primjerice moguće razmotriti područje s kojega dolazi, vjerojatnost kupovine, lojalnost i učestalost kupovine, status potrošača i slično.

Univerzalna obilježja svih potrošača su sljedeća (Kesić, 2006):

- Suverenitet;
- Teškoća manipuliranja njihovim ponašanjem;
- Brojnost motiva kupovine;
- Podložnost marketinškoj komunikaciji;

- Naklonjenost slobodi izbora u kupovini;
- Visoka društvena interaktivnost;
- Podložnost brojnim okolišnim čimbenicima;
- Senzibilnost;
- Težina predviđanja njihova ponašanja.

Jedno od značajnijih obilježja potrošača je njihova senzibilnost na utjecaje, odnosno podložnost okolišnim čimbenicima. Oni se zasebno izdvajaju u ovome radu jer imaju osobit značaj za studiju slučaja i uopće tematiku koja se obrađuje. Sukladno tome, detaljnije se analiziraju u zasebnoj cjelini.

2.5. PROCES PONAŠANJA U KUPOVINI I ČIMBENICI KOJI NA NJEGA UTJEČU

Ponašanje potrošača kompleksni je i ciklički proces. Kao što je već i istaknuto, on je vrlo dinamičan i podložan vanjskim utjecajima. U praksi se često puta, sasvim pogrešno, ponašanje potrošača izjednačava s pojmom kupovine. Nedostatak ove percepcije očituje se u činjenici da je kupovina tek dio ili faza ovog kompleksnog procesa (Slika 2.).

Slika 2. Proces ponašanja potrošača

Izvor: Solomon R. M. et al. (2015.) *Ponašanje potrošača: europska slika*. Zagreb: Mate d.o.o. Str.24.

Ponašanje potrošača započinje identificiranjem ili spoznajom potrebe za nekim dobrom. Ta potreba može biti rezultat stvarnih, životnih potreba, želja potrošača ili nekih drugih motiva. Na ovu fazu često utječu vanjski čimbenici, ali i oni unutarnji pa se gotovo uvijek govori o prethodnom iskustvu potrošača ili njegovom sjećanju.

Nakon prve faze slijedi traženje, odnosno razmatranje ponuda koje su potrošačima na raspolaganju. Također, ova faza uvelike ovisi o okruženju potrošača i čimbenicima koji na njega djeluju. Potrošač se odlučuje za jednu ili nekoliko ponuda i provodi nad njima vrednovanje. On ispituje korespondentnost ponuda s njegovim mogućnostima, željama i potrebama.

Nakon spomenutih faza nastupa kupovina, koja se često razmatra kao vodeća faza ovoga procesa, s obzirom da dolazi do realizacije potrošačeve namjere stjecanja dobra i generiranja učinaka iz te aktivnosti. Nakon kupnje i konzumacije dobra, nastupa potrošačevo zadovoljstvo ili nezadovoljstvo, koje će utjecati na post kupovno

ponašanje, odnosno ponavljanje kupovine ili odustajanje od kupovine istog proizvoda, iste marke i slično.

Čimbenici koji utječu na ponašanje potrošača iznimno su značajni s gledišta marketinških stručnjaka, poduzeća i ostalih dionika na tržištu. Oni se javljaju kao stimulansi i ograničenja pa im se poklanja iznimna pažnja u praksi.

Kako je i konstatirano, ponašanje potrošača kontinuirano je izloženo brojnim čimbenicima, koji se mogu razmatrati i kao stimulansi. Oni se prvenstveno dijele na (Mikulić, 2014):

- Unutarnje – proizlaze iz potrošača, njegova karaktera, prethodnog iskustva i sjećanja, kao i osobnih preferencija, želja, navika i slično;
- Vanjske – rezultat su djelovanja šire okoline ili mikro okolina potrošača.

U teoriji i praksi poseban interes usmjeren je prema eksternim ili vanjskim čimbenicima, koji utječu na ponašanje potrošača i na samu kupovinu, kao krajnji cilj. Međutim, kako bi se sveobuhvatno obradili utjecajni čimbenici, oni se klasificiraju u tri osnovne skupine.

Slika 3. prikazuje čimbenike koji utječu na ponašanje potrošača i na kupovinu kao krajnji cilj.

Slika 3. Čimbenici koji utječu na ponašanje potrošača

Izvor: Prema: Kotler, P. et al. (2006.) *Osnove marketinga*. Zagreb: Mate d.o.o. Str. 24.

U skupini osobnih čimbenika koji utječu na ponašanje potrošača prvenstveno se izdvaja motivacija. Ovaj čimbenik smatra se vrlo značajnim s gledišta marketinških stručnjaka, koji marketinškim koncepcijama i strategijama nastoje utjecati na motivaciju potrošača, u smislu poticanja na kupovinu. Pri tome oni nastoje definirati one motive koji imaju najveći utjecaj na nekog potrošača ili profil kojem pripadaju. U tom procesu vrlo je važno objediniti sve njihove karakteristike, posebice navike i sklonosti.

Sljedeći čimbenik je percepcija. Načelno je riječ o procesu na temelju kojega potrošači selektiraju, organiziraju i interpretiraju informacije u kompletne zaključke. Marketinški stručnjaci na primjeru ovog čimbenika ističu kako su potrošači snažno obilježeni selektivnom pažnjom, razumijevanjem i zadržavanjem. Suvremeno doba je postavilo naglasak na subliminarnu percepciju, koja podrazumijeva situaciju kada potrošači primaju informacije i iste obrađuju, a da pri tome toga nisu ni svjesni. Riječ je o prikrivenom utjecaju na njihovo ponašanje, koje se ponekad razmatra i kao manipulativno utjecanje na njihovo ponašanje.

Stavovi potrošača su zapravo njihova uvjerenja i odnosi prema nečemu. U ovom slučaju stav predstavlja odnos prema nekom dobru. On može biti pozitivan, negativan ili neutralan. Specifičnost stavova odražava se u tome što je na njih vrlo teško utjecati.

Ostali čimbenici koji se svrstavaju u ovu skupinu su obilježja ličnosti, vrijednosti, vjerovanja i stil života potrošača, te znanje. Oni su promjenjivi i snažno oblikuju potrošačevo ponašanje. U suvremeno doba ovi čimbenici postaju sve kompleksniji te ih je otežano cjelovito pojmiti, a time i na njih utjecati.

Sljedeća skupina, kao što navodi autor Kotler (2006) su društveni čimbenici. Oni se odnose na kulturu i podkulture, društvene staleže, referentne grupe i obiteljske te osobne utjecaje. Kultura i podkulture razmatraju se integrirano. Podkulture su dio neke kulture, koja se može definirati kao niz vrijednosti, ideja i ostalih simbola koji prikazuju pripadništvo ili neku zajednicu unutar društva. Moguće je ukazati na odnose društva kao šire skupine potrošača, unutar koje postoji nekoliko kultura, a unutar kojih egzistiraju razne podkulture.

Čimbenik koji slijedi su društveni staleži, a oni se često razmatraju zajedno s referentnim grupama. Društveni staleži su skupine potrošača koje funkcioniraju, žive ili se ponašaju na sličan način. Najjednostavnije je govoriti o potrošačima višeg, srednjeg i nižeg društvenog staleža, koji ukazuje na njihovu kupovnu moć, dohodak ili imovinsko stanje. S druge strane, referentne grupe predstavljaju utjecajne grupe, to jest skupine koje putem vrijednosti, stavova i navika utječu na potrošačevo ponašanje. To su primjerice razni klubovi, udruge i udruženja.

Obitelj i osobni utjecaji posljednji su čimbenici ove skupine. Smatra se kako obitelj ima najčvršće veze s potrošačima, koje se temelje na emotivnoj vezi. Obitelj utječe na potrošače od najranijih faza ili razdoblja života pa je to još jedna specifičnost ovog čimbenika. Osobni utjecaji su slični ovom čimbeniku. Odnose se na utjecaje bliskih osoba, bilo da je riječ o široj obitelji, prijateljima, poznanicima i sličnim dionicima. Iako djeluju na potrošače u nešto kasnijim fazama, također ostvaruju snažne emotivne veze, koje u nekim slučajevima mogu biti i izraženije od obiteljskih.

Psihološki čimbenici ili procesi posljednja su skupina koja utječe na ponašanje potrošača. Najjednostavnije rečeno, to su procesi na temelju kojih potrošači percipiraju

informacije, proces učenja, promjene stavova i obrasce ponašanja. Iste je teško cjelovito spoznati, a time i na njih utjecati. U ovu se skupinu svrstavaju inteligencija, temperament i karakter, to jest urođena obilježja potrošača, koja se tijekom vremena mijenjaju i nadopunjuju, u manjoj ili većoj mjeri. Smatra se da su usko povezani s prethodnim čimbenicima, te da se kroz utjecaj na osobne i društvene čimbenike multiplicira djelovanje i na skupinu psiholoških čimbenika.

3. RAZVOJ EPIDEMIJE KORONAVIRUSA I POSLJEDICE EPIDEMIJE

Ovo poglavlje ima za cilj analizirati aktualna zbivanja u svezi korona virusa, odnosno epidemije Covid-19. Nakon osnovnih informacija analiziraju se statistički pokazatelji koji prikazuju negativno ekonomske posljedice epidemije, te se naposljetku navode osnovna predviđanja u svezi budućnosti.

3.1. O KORONA VIRUSU

Koronavirusi su poznati u medicini i šire još od 1960-ih godina. Predstavljaju veliku porodicu virusa, koje nalazimo podjednako kod ljudi i životinja. Naziv korona virusa potječe od latinskog izraza corona, što u prijevodu znači kruna, a ukazuje na izgled virusa promatranog pod mikroskopom (World Health Organisation, 2021).

Ovi virusi u prvotnim fazama razvoja značajno su se razlikovali od onih koji se pojavljuju nakon 2003. godine. Javljaju se kod ljudi kao uzročnici blažih i težih respiratornih posljedica, a od 2019. godine svijet snažno pogađa epidemija Covid-19, poznata i kao novi soj koronavirusa.

Svjetska zdravstvena organizacija trenutno vladajući koronavirus nazvala je SARS-CoV-2 (SARS-coronavirus-2), a bolest koju uzrokuje Covid-19 (World Health Organisation, 2021). Virus je otkriven prvotno u Kini, krajem 2019. godine, a ubrzo nakon pojave pogodio je sve države svijeta, pa tako i Republiku Hrvatsku.

Infekcija ovim virusom najčešće kod ljudi uzrokuje simptome poput povišene temperature, suhog kašlja i umora, a rjeđe se javljaju bolovi u tijelu, začepljen nos i grlobolja. Kod jedne od pet osoba može doći do otežanog disanja i razvoja upale pluća, a u rjeđim slučajevima do smrti. Najviše su pogođene starije osobe i osobe s kroničnim bolestima, što se s razvijanjem epidemije počelo mijenjati. Do sada su zabilježeni i asimptomatski slučajevi, to jest oboljele osobe bez ikakvih simptoma.

Covid-19 prenosi se s čovjeka na čovjeka, no još uvijek nisu zabilježene provjerene i sigurne informacije o načinu prenošenja i točnoj inkubaciji. Vjeruje se da se prenosi

izravnim kontaktom, kapljičnim prijenosom (Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije, 2021). Za sada nije poznato i ne primjenjuje se unificirano i jedinstveno liječenje soba koji su zaraženi ovim virusom.

3.2. STATISTIČKI POKAZATELJI POSLJEDICA EPIDEMIJE

Od prvih dana pojave Covid-19 u svijetu pa sve do danas, zabilježene su ozbiljne ekonomske, zdravstvene i društvene posljedice. Često se u medijima ističe kako je aktualna epidemija u potpunosti „paralizirala“ svijet. To ukazuje na usporavanje i pad gospodarstava, ozbiljne posljedice u zdravstvenom sektoru i na razini međunarodnog društva, kao i društvene te osobne psihološke posljedice.

Naime, uslijed jačanja ove epidemije zemlje svijeta postupno se „zatvaraju“. Kretanje ljudi na međunarodnoj razini već je neko vrijeme onemogućeno i značajnije ograničeno. Posljedice su evidentne i na razini međunarodne ekonomije, uslijed pada trgovine, zatvaranja ili propadanja brojnih poduzeća, gubitka radnih mjesta i sličnoga. Društvene posljedice evidentiraju se kao posljedica opće zabrinutosti ljudi, asocijalizacije, otuđenja, gubljenja bliskih odnosa i slično. Moguće je konstatirati kako svijet trenutno pogađaju brojne krize uzrokovane univerzalnom mega krizom epidemije Covid-19.

Prema izvještajima vodećih specijaliziranih organizacija u području ekonomije, navodi se kako su sve države svijeta, posebice one slabije razvijene, ostvarile najlošije ekonomske rezultate tijekom 2020. godine, u usporedbi s proteklim rezultatima tijekom posljednjih 30ak godina. „Prema Izvještaju o najmanje razvijenim zemljama za 2020. godinu, koji je pripremio UNCTAD, 32 miliona ljudi u najmanje razvijenim zemljama moglo bi se suočiti sa ekstremnim siromaštvom, uglavnom zbog pada dohotka, visoke nezaposlenosti i rastućih fiskalnih deficita (Ultug, 2020).“ Iako se Hrvatska ne svrstava u skupinu siromašnih i nerazvijenih zemalja svijeta, moguće je također govoriti o razornim posljedicama na primjeru njezina gospodarstva.

Iako se aktualna epidemija često u javnosti predstavlja kao zdravstvena kriza, dionici u međunarodnoj ekonomiji slažu se kako je riječ i o jednoj od najrazornijih ekonomskih kriza tijekom proteklih nekoliko godina. Pojava epidemije, kao što je i istaknuto, utjecala

je na uvođenje raznih restrikcija, sigurnosnih mjera i ograničenja u svim sferama privređivanja. Posljedica toga je ograničavanje ekonomskih djelatnosti u svim sektorima, te potpuno obustavljanje rada u nekim djelatnostima, primjerice ugostiteljstvu, ali i ostalima (Čorić, 2020).

Aktualna epidemije dovela je do pada agregatne ponude, ali i agregatne potražnje, kako u svijetu, tako i Hrvatskoj. Ovu zemlju snažno pogađaju pad proizvodnje, pad tekućeg i očekivanog dohotka i agregatne potražnje. Uslijed navedenih događanja, ali i zatvaranja mnogih poduzeća ili smanjenja poslovanja, dolazi i do pada broja zaposlenih, odnosno povećanja nezaposlenosti, zaduživanja države, a posljedično i smanjenja raspoloživih financijskih sredstava, čime se zadire i u problematiku lokalnih proračuna, ali i njihove alokacije.

Specifikacija negativnih ekonomskih zbivanja na razini Hrvatske, koje su uzrokovane ovom epidemijom obuhvaća (Čorić, 2020):

- Pad potražnje u turizmu, ugostiteljstvu i ostalim dominirajućim djelatnostima;
- Smanjenje investicija;
- Smanjenje potražnje za dobrima;
- Restrikcije u prometu robe;
- Smanjenje kupovne moći;
- Inicijalni rast osobne potrošnje uslijed ograničavanja kretanja te prateći pad osobne potrošnje;
- Rast nezaposlenih;
- Smanjenje osobnih primanja.

Kretanje odabranih makroekonomskih varijabli Hrvatskog gospodarstva, u razdoblju epidemije koronavirusa, daje se u nastavku (Tablica 1.). Njima se nastoji potvrditi postojanje ekonomske krize u državi, koja je posljedica djelovanja spomenute epidemije.

Tablica 1. Kretanje makroekonomskih pokazatelja u Hrvatskoj 2018.-2020. godine (u mil. kn)

Pokazatelj	2018.	2019.	2020.
Investicije	90.331	91.118	95.252
Izvoz	193.463	209.059	154.222
Uvoz	196.723	210.060	180.975
BDP	385.377	402.332	371.517

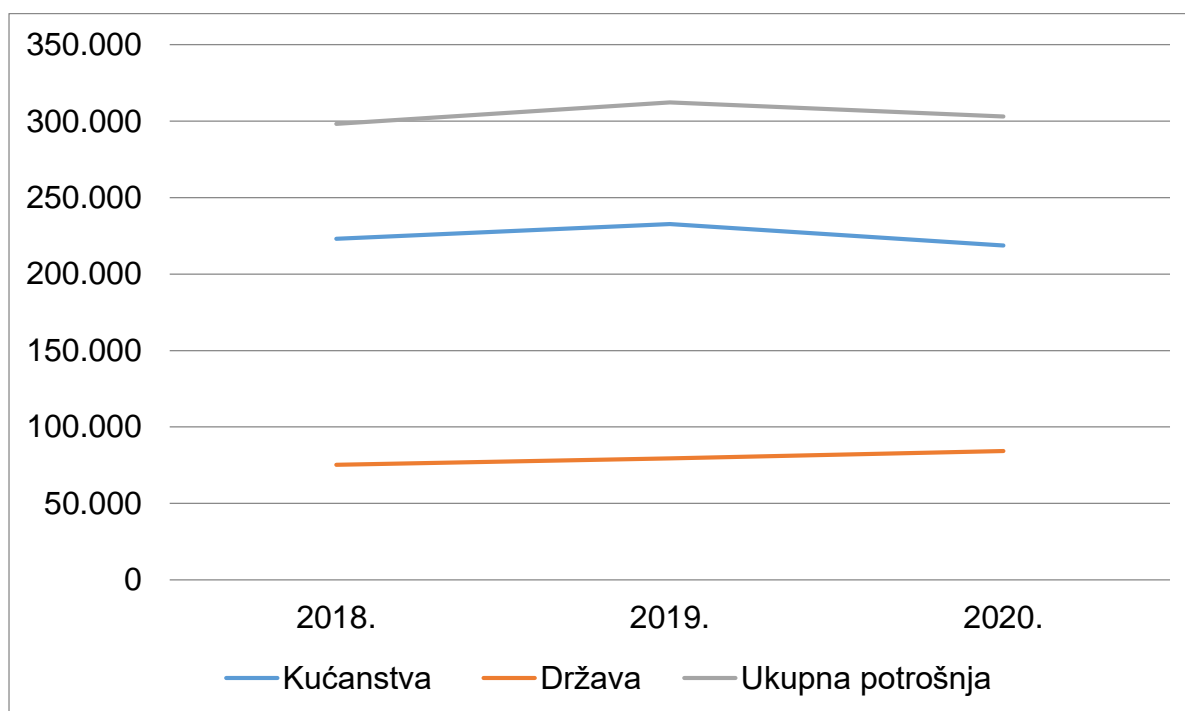
Izvor: Državni zavod za statistiku (2021.) Statističke baze podataka. Dostupno na: <https://www.dzs.hr/> (01.05.2021.)

Prikazani podaci pokazuju kako je zamijećen pad njihovih vrijednosti nakon pojave koronavirusa. U 2019. godini u Hrvatskoj je zabilježen rast investicija, koji se nastavio i u 2020. godini. Smatra se kako je relativno kratak rok koji se razmatra, a koji bi pokazao pad investicija, s obzirom da je na nacionalnoj razini uglavnom riječ o onim dugoročnim, koje su planirane i osigurane znatno prije pojave epidemije. Također, značajan je i doprinos financiranja od strane Europskih strukturnih i investicijskih fondova.

Na primjeru uvoza i izvoza, odnosno ukupne trgovine hrvatskog gospodarstva, vidljiv je rast obaju pokazatelja u 2019. godini, a nakon toga zamijećeni pad, uslijed negativnog djelovanja epidemije. Jednako je i na primjeru kretanja BDP-a. Vrijednosti trgovine, te BDP-a u 2020. godini imaju vrijednosti niže od onih s početka promatranog razdoblja. Uslijed aktualnih zbivanja, vjeruje se da će se njihov pad nastaviti i u narednim godinama, a smatra se kako će on biti veći, u postotnom iskazu.

U nastavku se prikazuje kretanje potrošnje u Hrvatskoj u spomenutom razdoblju (Grafikon 1.).

Grafikon 1. Potrošnja u Hrvatskoj 2018.-2020. godine (u mil. kn)

Izvor: Državni zavod za statistiku (2021.) Statističke baze podataka. Dostupno na: <https://www.dzs.hr/> (01.05.2021.)

Ukupna potrošnja u Hrvatskoj je tijekom 2018. godine dosegla gotovo 300 milijardi kuna. U sljedećoj godini ona bilježi rast i doseže 312 milijardi kuna. Tijekom 2020. godine zabilježen je njezin pad, te ona iznosi 303 milijarde kuna. Negativan trend zabilježen je i na razini potrošnje kućanstava, dok državna potrošnja bilježi rast u čitavom razdoblju.

3.3. PREDVIĐANJA U SVEZI BUDUĆNOSTI

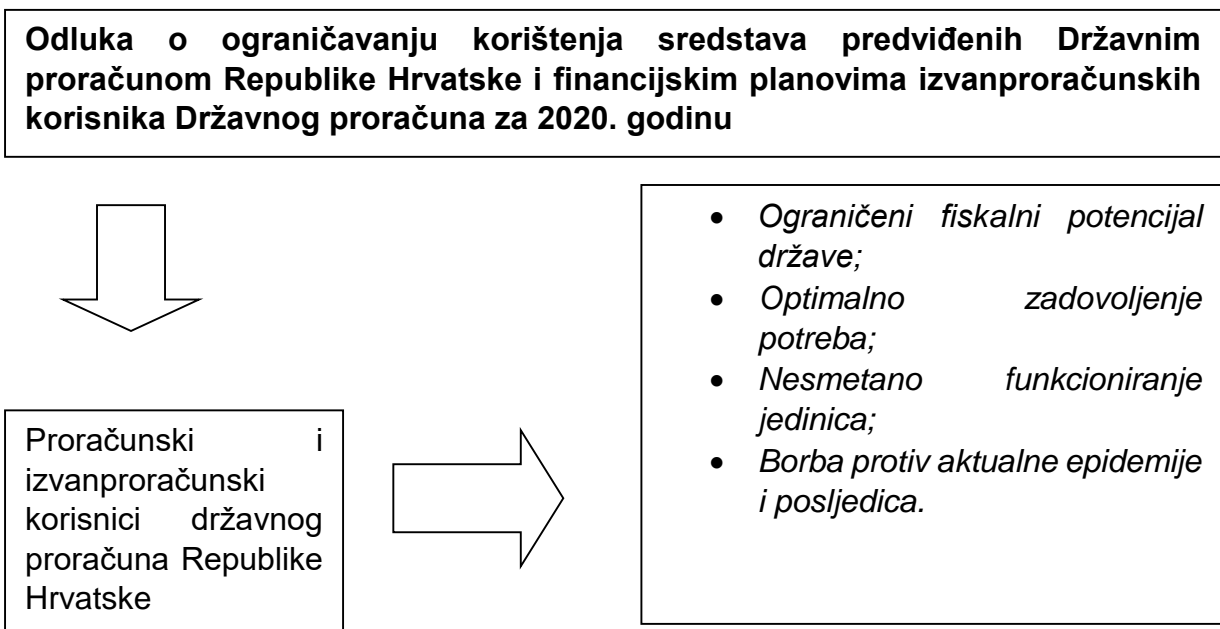
Sva buduća predviđanja u svezi koronavirusa, uzrokovane epidemije i ekonomskih te neekonomskih učinaka vrlo je teško specificirati u ovome trenutku. Ono o čemu vodeći dionici u Hrvatskoj raspravljaju, a misli se na Vladu, ministarstva i dionike županijskih te lokalnih razina, odnosi se na nastavak negativnih učinaka i strategije kojima je isto moguće ublažiti.

Vlada Republike Hrvatske još je u travnju 2020. godine usvojila odluku o ograničavanju korištenja sredstava predviđenih Državnim proračunom Republike Hrvatske i financijskim planovima izvanproračunskih korisnika Državnog proračuna za 2020.

godinu (Narodne novine, NN 116/18). Ona je usvojena isključivo zbog promjene gospodarskih kretanja uslijed epidemije Covid-19, a s ciljem osiguranja sredstava za financiranje mjera i aktivnosti u borbi s epidemijom te promjene planirane proračunske aktivnosti u svrhu optimalnog korištenja ograničenog fiskalnog potencijala države.

U nastavku se prikazuje strategija Vlade Republike Hrvatske u ograničenju korištenja sredstava državnog proračuna uslijed utjecaja epidemije koronavirusa i za vrijeme njezina trajanja (Slika 4.).

Slika 4. Ograničenje financiranja korisnika proračunskih korisnika Republike Hrvatske

Izvor: Prema: Odluka o ograničavanju korištenja sredstava predviđenih Državnim proračunom Republike Hrvatske i financijskim planovima izvanproračunskih korisnika Državnog proračuna za 2020. godinu, Narodne novine, NN 116/18. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_04_41_855.html (01.05.2021.).

Predmetna Odluka značajna je za temu ovoga rada, te istraživačku problematiku, s obzirom da predstavlja instrument ograničavanja ponašanja potrošača, točnije proračunskih korisnika, te na sve izvore financiranja. Utjecaj odluke na ponašanje ovih

potrošača potvrđuje se činjenicom da od dana njezina usvajanja oni imaju obvezu racionalnog korištenja sredstava.

Obveze korisnika državnog proračuna koje su definirane Odlukom odnose se na sljedeće (Odluka o ograničavanju korištenja sredstava predviđenih Državnim proračunom Republike Hrvatske i financijskim planovima izvanproračunskih korisnika Državnog proračuna za 2020. godinu, Narodne novine, NN 116/18):

- „Obveznici mogu preuzeti samo one obveze i izvršavati rashode i izdatke koji su neophodni za obavljanje njihovih osnovnih poslova i funkcija;
- Obveznicima se zabranjuje novo zapošljavanje te prijem službenika i namještenika na neodređeno i određeno vrijeme bez obzira na izvore financiranja osiguranih rashoda za zaposlene;
- Obveznicima se zabranjuje sklapanje novih ugovora o djelu;
- Restrikcije zapošljavanja ne vrijede za ustanove u zdravstvu, za zdravstveno osoblje i ako za to postoji opravdani i obrazloženi razlog, u kojem je slučaju za to potrebno dobiti prethodnu suglasnost ministra financija;
- Obveznici će obustaviti sve javne pozive, postupke javne nabave i postupke jednostavnih nabava te neće pokretati nove javne pozive, postupke javne nabave, kao niti postupke jednostavne nabave koji nisu neophodni za obavljanje njihovih osnovnih poslova i funkcija;
- Iznimke obveznika u procesu javne nabave odnose se na slučaj kada je nabava potrebna radi provedbe mjera za pomoć gospodarstvu uslijed epidemije koronavirusom, ako se nabava provodi radi saniranja štete uzrokovane potresom, ako je nabava materijala, opreme i slično potrebna za borbu protiv epidemije koronavirusa i ako za to postoji opravdani i obrazloženi razlog, u kojem je slučaju prije donošenja odluke o odabiru za postupke u tijeku, odnosno prije pokretanja postupka nabave potrebno dobiti prethodnu suglasnost ministra financija;
- Od dana stupanja Odluke na snagu obveznici daju donacije i pomoći (tekuće i kapitalne, unutar opće države, temeljem prijenosa EU sredstava) iznad iznosa od 10.000,00 kuna, to mogu isključivo uz prethodnu suglasnost ministra financija.“

Temeljem ovoga akta, epidemija koronavirusa utjecala je na korisnike proračuna na način da je stavila naglasak na ograničeno korištenje sredstava, nužnost štednje, ali i obvezu prema zakonitom, namjenskom i svrhovitom korištenju ovih sredstava. Posebno je značajno pri tome poštivanje načela ekonomičnosti, učinkovitosti i djelotvornosti.

4. MARKETINŠKA KONCEPCIJA GRADA ROVINJA-ROVIGNO

Ovo poglavlje ima za cilj predstaviti Grad Rovinj-Rovigno. Analiziraju se obilježja marketinške koncepcije, kao ključne strategije upravljanja ponašanjem potrošača općenito. Osim toga, razmatraju se i strategije, te njihovi ciljevi i namjene.

4.1. OBILJEŽJA MARKETINŠKE KONCEPCIJE GRADA ROVINJA

Marketinška strategija je po mnogočemu značajna za središnju problematiku ovoga rada. Osim što ona predstavlja instrument utjecaja na ponašanje potrošača, bilo da je riječ o privatnim, poslovnim ili proračunskim, ona također definira prioritete, mjere, ciljeve i ostale specifičnosti, koje zadiru u način potrošnje, pa i kupovne navike potrošača.

Smatra se korisnim krenuti od predočavanja SWOT analize Grada Rovinja-Rovigno, koja je polazište za razumijevanje njegovih specifičnosti, potreba i ciljeva razvoja, kao i profila potrošača, odnosno proračunskih korisnika. Njezin prikaz slijedi u nastavku (Tablica 2.).

Tablica 2. SWOT analiza grada Rovinja-Rovigno

<p>SNAGE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gestrateški položaj • Biološka raznolikost i prirodni resursi • Razvedena obala • Velika gustoća naseljenosti grada • Razvijene stambene mogućnosti • Većina stambenih jedinica je u privatnom vlasništvu • 70% stanovništva je radno sposobno • Povoljna obrazovna struktura stanovništva • Dobra cestovna infrastruktura • Uređene pješačke zone, parkirališta • 100% pokrivenost vodoopskrbnim sustavom • Povoljna kanalizacijska i otpadna mreža • Razvijen obrazovni i istraživački sustav • Turistička tradicija i aktivnost • Poduzetništvo, inovativnosti kreativnost kao smjernice razvoja 	<p>SLABOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Slaba iskorištenost resursa i potencijala • Pretjerana ovisnost o turizmu i ugostiteljstvu • Problematika održivog razvoja • Nedovoljno razvijen pomorski promet • Pritisak na komunalnu i ostalu infrastrukturu uslijed visoke gustoće naseljenosti • Pritisak na središte grada • Lošije korištenje obnovljivih izvora energije • Problem nezaposlenosti izvan sezone • Neusklađenost obrazovnog sustava i potreba lokalnog gospodarstva
<p>PRILIKE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poticanje suradnje dionika • Jačanje znanja i projekata u smjeru zaštite okoliša i održivog razvoja • Bolje korištenje morskog područja • Izgradnja javnih površina, cesta i infrastrukture • Uređivanje krajolika • Jačanje gospodarskih potencijala • Novi javni projekti 	<p>PRIJETNJE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gubitak tradicionalnih vrijednosti • Rast troškova upravljanja gradom • Učestalost prirodnih katastrofa • Negativni demografski trendovi • Neusklađeno zakonodavstvo • Ograničenja uzrokovana koronavirusom • Spora administracija • Turističko ograničavanje i ekonomski gubitci

Izvor: Grad Rovinj-Rovigno (2015.) Strategija razvoja grada Rovinja-Rovigno za razdoblje 2015.-2020. Dostupno na: <http://rovinjhr.lin53.host25.com/wp-content/uploads/2016/11/STRATEGIJA-GRADA-ROVINJA-FINALNA-VERZIJA.pdf> (01.05.2021.). Str. 91.-101.

Predočenom analizom daje se uvid u temeljne snage i slabosti ove jedinice, odnosno obilježja predmetnog grada. Također, evidentne su prilike i prijetnje prema kojima je

važno usmjeriti buduće aktivnosti, kako one razvojne, tako i ostale. SWOT analizom daje uvid u postojeće stanje, ali i moguće buduće prilike, te se sukladno tome prilagođava razvojni program na razini ove jedinice lokalne samouprave.

Na temelju predočene SWOT analize, koja daje uvid u realno stanje i razvojne mogućnosti ove jedinice lokalne samouprave, ukazuje se na prioriteta područja i razvojne planove, koji su usvojeni u okviru Strategije razvoja Grada Rovinja-Rovigno do 2020. godine. Generalni razvojni plan prikazuje sinergijski učinak koji je generiran kroz horizontalna i vertikalna umrežavanja, odnosno provedbu strateških kapitalnih projekata u gospodarstvu, društvu i komunalnoj infrastrukturi. Poseban naglasak je na participaciji lokalne zajednice i suradnji s proračunskim korisnicima i ostalim poslovnim subjektima.

U okviru strateških razvojnih planova i spomenutog akta naglašava se uloga proračunskih korisnika. Upravo su ovi dionici generatori većinskog dijela spomenutih projekata, a time i ukupnog razvoja grada Rovinja-Rovigno. Kako se navodi u Strategiji razvoja Grada Rovinja-Rovigno do 2020. godine, „Grad Rovinj-Rovigno kao jedinica lokalne samouprave financirat će pogotovo projekte onih djelatnosti koje će omogućiti razvoj gospodarstva, turizma, društvenih i drugih djelatnosti te stvarati maksimalne preduvjete za privatnu inicijativu tj. stvaranje poželjne klime i okruženja za kreativne nastupe i razvoj i poticaj poduzetništva (Grad Rovinj-Rovigno, 2015, 103).“

Neki od ključnih razvojnih projekata koji se promoviraju u okviru marketinške koncepcije ove jedinice, a ujedno naglašavaju ulogu proračunskih korisnika, koji su izvođači ili nositelji tih projekata, mogu se prikazati na način koji slijedi:

- Komunalna infrastruktura:
  - Razvijanje komunalne infrastrukture u gradovima i izvan njih;
  - Implementiranje najsuvremenijih tehničko-tehnoloških rješenja;
  - Proširenje komunalne infrastrukture u urbanim središtima i izvan njih;
- Prometna infrastruktura:
  - Unapređenje sigurnosti prometa;
  - Osuvremenjivanje prometnih pravaca;

- Razvoj lokalne prometne mreže integracijom lokalnih prometnih pravaca kako bi se dobila protočnost, viša prometna komunikacija i jedinstvene prometne cjeline;
- Rekonstruiranje u smislu proširenja profila prvenstveno dionice sadašnjih prometnica na mjestima gdje prolaze kroz naselja, radi odvajanja kolnog od pješačkog i biciklističkog prometa;
- Rješavanje problema parkirališta;
- Usmjeravanje prometa s cesta na priobalnu i unutarnju plovidbu;
- Razvoj pomorskog prometa;
- Razvoj sustava vodoopskrbe, odvodnje otpadnih i oborinskih voda;
- Projekti sustavnog gospodarenja otpadom;
  - Iznimno financijski iscrpni projekti;
  - Projekti usmjereni prema sprječavanju nastanka otpada, smanjivanju količine otpada i/ili njegovoga štetnog utjecaja na okoliš, obavljanju skupljanja, prijevoza, uporabe, zbrinjavanja i drugih djelatnosti u svezi s otpadom, te nadzoru nad obavljanjem tih djelatnosti i skrb za zatvorena odlagališta;
  - Poštivanje globalno uvažene hijerarhije: izbjegavanje i smanjenje otpada, reciklaža otpada, ponovna upotreba materijala, energetska iskoristivost otpada, očuvanje okoliša;
- Projekti energetske rješenja.

Prema istaknutim projektima zaključuje se kako su oni uglavnom u domeni izvršenja od strane proračunskih korisnika Grada, ali uz suradnju ostalih dionika. Posebice je značajno naglašavanje održivog, odgovornog i transparentnog korištenja financijskih sredstava lokalnog proračuna.

4.2. SPECIFIČNOSTI I STRATEGIJA

Grad Rovinj-Rovigno ima ukupno četiri temeljne strategije razvoja. To su (Grad Rovinj-Rovigno, 2021):

- [Strategija razvoja Grada Rovinja-Rovigno za razdoblje 2015. – 2020.](#)
- [Master plan razvoja turizma za razdoblje 2010. – 2020.;](#)
- [Lokalna razvojna strategija LAG Rovinjštine Južna Istra;](#)

- [Lokalna razvoja strategija u ribarstvu LAGUR-a Istarska batana.](#)

Vidljivo je kako su one vrijedile za razdoblje do 2020. godine, te kako se trenutno očekuje usvajanje i predstavljanje novih strategija razvoja. U ovome radu pažnja je posvećena općoj strategiji razvoja, odnosno Strategiji razvoja Grada Rovinja-Rovigno za razdoblje 2015.-2020. godine.

4.3. CILJEVI I NAMJENA

Ciljevi i namjena identificiraju se na razne načine. Primarno je razvoj ove jedinice lokalne samouprave usklađen sa strateškom koncepcijom razvoja Istarske županije, a čiji okvir odgovara djelom onom nacionalnom, te međunarodnim ili globalnim ciljevima razvoja.

S druge strane, ciljevi i namjena identificiraju se zasebno za svaku spomenutu strategiju razvoja koja se primjenjuje na ovome području. Sve one nastoje podržati usvojenu misiju i viziju razvoja Grada Rovinja-Rovigno.

Misija Grada Rovinja-Rovigno glasi: „Grad Rovinj-Rovigno na efikasan način odgovara na potrebe svojih građana, čuva naslijeđene resurse, razvija ih te oplemenjene preda mlađim generacijama, stvara nove vrijednosti imajući uvijek u prvome planu javni interes te osigurava predispozicije za svekoliki razvoj zajednice kako bi Rovinj ostao ugodno i poželjno mjesto za život i rad (Grad Rovinj-Rovigno, 2015, 122).“

Vizija Grada Rovinja-Rovigno je “primjenom tradicije, znanja i vještina koji se primjenjuju u očuvanom i jedinstvenom mediteranskom okolišu, osigurati dom multikulturalnom, obrazovanom i aktivnom stanovništvu, koji kroz sinergijske učinke visokokvalitetnog turizma, ekološki održivih prerađivačkih i poljoprivrednih djelatnosti te novih gospodarskih grana, uz mnoštvo javnih sadržaja, osiguravaju ulogu Rovinja kao predvodnika suvremenih razvojnih trendova (Grad Rovinj-Rovigno, 2015, 122).“

Strateški ciljevi u ovome se radu zasebno naglašavaju jer se kreće od uvjerenja kako njihova realizacija uvelike ovisi o radu, angažmanu, a naposljetku i financiranju proračunskih korisnika. Strateški ciljevi prikazuju dugoročno željene rezultate ove jedinice.

Strateški ciljevi Grada Rovinja-Rovigno su (Grad Rovinj-Rovigno, 2015, 123):

- „Razvijati i provoditi koncept održivog razvoja i očuvanja prirodne baštine;
- Čuvati i razvijati raznolike i konkurentne gospodarske aktivnosti s ciljem očuvanja i razvoja novih mogućnosti zapošljavanja i samozapošljavanja;
- Organizacija cjeloživotnog učenja i osposobljavanja za ciljane skupine korisnika i prema strateškim potrebama Grada, a s posebnim naglaskom na usvajanje novih znanja i tehnologija;
- Priprema i provedba razvojnih programa i projekata Grada za razvoj postojećih i stvaranje novih proizvoda u svim proizvodnim i neproizvodnim ekonomskim aktivnostima, s posebnim naglaskom na razvoj mikro i malog poduzetništva i obrtništva;
- Razviti nove poljoprivredne i nepoljoprivredne djelatnosti, povezivati proizvođače i pružatelje usluga u kreiranju robnih marki, povećanju količine i kvalitete proizvodnje i usluga, distribuciji i marketingu, uporabi novih tehnologija i održivih izvora energije kako bi se povećala i diverzificirala proizvodnja;
- Razvoj i potpora revitalizaciji i izgradnji potrebne infrastrukture za razvoj poslovanja i ukupnu kvalitetu života zajednice, uključujući i obnovu kulturno-povijesne i tradicijske baštine, s posebnim naglaskom na očuvanje i održivo korištenje prirodne baštine.“

Jasno je kako su u uvjetima epidemije ovih ciljevi posebice izazovni, uslijed smanjenja proračunskih snaga, kao i restrikcija o kojima je bilo riječi. Slijedom navedenoga, proračunski korisnici i ostali dionici, koji sudjeluju u njihovoj realizaciji, moraju usvojiti nove potrošačke okvire i navike, kojima će zadovoljiti potrebe i osigurati izvedbu ovih ciljeva, kao i svakodnevno djelovanje i zadovoljenje redovnih potreba.

5. PRORAČUN GRADA ROVINJA-ROVIGNO

U ovome se poglavlju detaljnije prikazuje i pojašnjava ključni instrument koji utječe na ponašanje proračunskih korisnika ove jedinice lokalne samouprave. To se naravno odnosi na proračun Grada Rovinja-Rovigno.

Kao što je već i istaknuto, proračun je temeljni akt, kojim se financiraju funkcije i zadatci jedinice lokalne samouprave, odnosno korisnika proračuna. U skladu s time, lokalni proračun, u smislu njegova iznosa i uvjeta korištenja, uvelike utječe na ponašanje proračunskih korisnika. Pri tome se sredstva u proračunu raspoređuju sukladno propisanim klasifikacijama, a to su (Interni akti Grada Rovinja-Rovigno, 2020):

- Organizacijska;
- Ekonomska;
- Funkcijska;
- Lokacijska;
- Programska;
- Po izvorima financiranja.

Proračun Grada Rovinja sastoji se od općeg i posebnog dijela te plana razvojnih programa. U općem dijelu iskazuju se prihodi i primici te rashodi i izdaci po ekonomskoj klasifikaciji, odnosno po osnovi računa iz računskog plana proračuna te po izvorima financiranja. U posebnom dijelu proračuna i u planu razvojnih programa sredstva se raspoređuju po organizacijskoj, funkcijskoj i programskoj klasifikaciji te po izvorima financiranja.

Opći dio, a time i cijeli proračun, mora biti uravnotežen što znači da ukupni prihodi i primici moraju pokrivati ukupne rashode i izdatke. Eventualna potreba tijekom godine za promjenom proračunom planiranih veličina zahtijeva promjenu ukupno donesenog akta. Postupak izmjene ili dopune proračuna istovjetan je postupku donošenja i mora ga odobriti odnosno donijeti predstavničko tijelo.

Izvorni prihodi iz kojih se proračun financira su (Zakon o proračunu, Narodne novine, NN 15/15):

- Prihodi od poreza;
- Prihodi od doprinosa za obvezna osiguranja;
- Prihodi od pomoći:
- Prihodi od imovine:
- Prihodi od pristojbi i naknada;
- Ostali prihodi;
- Prihodi od prodaje nefinancijske imovine.

Proračuni se, pod određenim uvjetima, smiju zaduživati, a sredstva ostvarena po toj osnovi čine proračunske primitke. Proračun Grada Rovinja-Rovigno za 2020. godinu donijelo je Gradsko vijeće Grada Rovinja-Rovigno 17. prosinca 2019. godine (Službeni glasnik Grada Rovinja-Rovigno, br. 13/2019), a iznosio je ukupno planiranih 229.563.997,00 kn. Plan je sačinjen na osnovama realnih procjena i očekivanja u redovnim uvjetima poslovanja. Međutim, u skladu s pojavom i ekspanzijom epidemije korona virusa te posljedica koje nastaju, proračun je umanjen, u odnosu na iskazan plan vrijednosti. Prva promjena bila je na sjednici Gradskog vijeća 7. srpnja 2020. (Službeni glasnik Grada Rovinja-Rovigno, br. 9/2020), a druga i konačna 20. listopada 2020. godine (Službeni glasnik Grada Rovinja-Rovigno, br. 13/2020). Proračunom za 2020. godinu nije planirano zaduživanje, a samim time nema ni planiranih primitaka.

5.1. PRIHODI PRORAČUNA GRADA ROVINJA

Prihodi proračuna glavna su stavka prilikom njegove analize. Oni predstavljaju izvore financijskih sredstava, kao i njihovo kretanje u razdoblju. Prikaz plana proračuna Grada Rovinja-Rovigno za 2020. godinu prikazuje se u nastavku (Tablica 3.).

Tablica 3. Plan proračuna Grada Rovinja-Rovigno za 2020. godinu

Opis	Izvorni plan 2020.	Konačni plan 2020.	Indeks 3/2
1	2	3	4
Prihodi iz poslovnih aktivnosti i od raspolaganja gradskom imovinom	197.220.929,42	152.388.959,24	77,3

Preneseni višak iz prethodne godine	32.343.067,58	41.424.315,76	128,1
Ukupno proračun	229.563.997,00	193.813.275,00	84,4

Izvor: Grad Rovinj-Rovigno (2020.) Službeni glasnik Grada Rovinja-Rovigno, br. 13/2020

U konačnim izmjenama proračuna, plan prihoda iz poslovnih aktivnosti i od raspolaganja gradskom imovinom manji je od prvobitnog za 22,7%. Iznos od 9.081.248,18 kn koliko iznosi pozitivna razlika prenesenog viška ukazuje na činjenicu da je u konačni plan unesen realno ostvareni višak za razliku od pretpostavljenoga pri planiranju.

Narednom tablicom prikazuje se realizacija ukupnih prihoda proračuna ove jedinice lokalne samouprave za isto razdoblje (Tablica 4.).

Tablica 4. Realizacija ukupnih prihoda proračuna Grada Rovinja-Rovigno u 2020. godini

Opis	Konačni plan 2020.	Ostvareno 2020.	Indeks 3/2
1	2	3	4
Prihodi iz poslovnih aktivnosti i od raspolaganja gradskom imovinom	152.388.959	141.321.588	92,7

Izvor: Grad Rovinj-Rovigno (2020.) Izvještaji proračuna, proračunskih i izvanproračunskih korisnika za razdoblje 1. siječanj 2020. – 31. prosinac 2020.; Obrazac PR-RAS

U dva navrata smanjivani plan prihoda iz poslovnih aktivnosti i od raspolaganja gradskom imovinom, odnosno ukupni plan prihoda, ostao je nerealiziran za 7,3% što, s obzirom na specifičnost razdoblja u kojemu su ostvareni, daje privid vrlo dobre realizacije. Potrebno je, stoga, detaljnije se osvrnuti na pojedinačne skupine prihoda, a u nekim slučajevima i izravno na pojedini prihod, kako bismo dobili realniju sliku kompleksnosti cijele situacije.

Isto je tako neophodno sagledati ih u odnosu na realizaciju u doba redovnih okolnosti. Tek je usporedbom prihoda ostvarenih u dvjema neusporedivim godinama moguće

analizirati utjecaj novih okolnosti i način prilagodbe novonastaloj situaciji. Isto se prikazuje Tablicom 5.

Tablica 5. Prihodi proračuna Grada Rovinja-Rovigno za 2019. i 2020. godinu

Vrsta prihoda	Ostvareno 2019. godine	Ostvareno 2020.godine	Indeks 3/2	Učešće 2019.	Učešće 2020.
1	2	3	4	5	6
Prihodi od poreza	74.817.810	50.566.227	67,6	43,1	35,8
Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna	27.490.055	31.605.952	115,0	15,8	22,4
Prihodi od imovine	11.300.970	9.776.765	86,5	6,5	6,9
Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i iz naknada	42.547.044	34.270.424	80,5	24,5	24,2
Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i prihodi od donacija	2.814.147	1.119.364	39,8	1,6	0,8
Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	773.743	283.505	36,6	0,4	0,2
Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	13.741.401	13.699.351	99,7	7,9	9,7
Prihodi od prodaje neproizvedene dugotrajne imovine	7.730.852	11.082.344	143,4	4,5	7,8

Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	6.010.549	2.617.007	43,5	3,5	1,9
Ukupno prihodi	173.485.170	141.321.588	81,5	100,0	100,0

Izvor: Grad Rovinj-Rovigno (2020.) Izvještaji proračuna, proračunskih i izvanproračunskih korisnika za razdoblje 1. siječanj 2020. – 31. prosinac 2020.; Obrazac PR-RAS

Vidljivo je da su značajniji izvori prihoda ove jedinice lokalne samouprave prihodi od poreza, prihodi od imovine, te prihodi od naknada. Oporezivanje rada, kapitala i imovine jedan je od najbitnijih stalnih izvora proračunskih prihoda. Stoga se svaka promjena najprije odražava upravo na ovaj izvor, a tako i epidemija korona virusa.

5.2. IZVORI PRIHODA PRORAČUNA GRADA ROVINJA-ROVIGNO

U ukupnim приходima Grada Rovinja-Rovigno prihodi od poreza sudjeluju u udjelu od 43,1% u 2019. godini i sa 35,8% u 2020. godini. Bez obzira na pad učešća za 7,3 postotna boda u promatranom razdoblju, ovaj izvor prihoda i dalje ostaje dominantan.

U okviru prihoda od poreza treba se osvrnuti na neke od glavnih poreznih oblika. Prvi na popisu je porez i prirez na dohodak. Subjekti oporezivanja, visina, pripadnost i mehanizam raspodjele poreza na dohodak propisani su zakonom i na njega, u normativnom smislu, lokalne jedinice nemaju utjecaja. U tu se skupinu prihoda ubrajaju (Interni akti Grada Rovinja-Rovigno, 2020):

- Porez i prirez na dohodak od nesamostalnog rada;
- Porez i prirez na dohodak od samostalnih djelatnosti;
- Porez i prirez na dohodak od imovine i imovinskih prava;
- Porez i prirez na dohodak od kapitala.

Do konca 2020. godine gradu ili općini na području koje je porez ostvaren pripadalo je 60%, županiji 17%, za financiranje decentraliziranih funkcija izdvajalo se 6%, a 17% je služilo fiskalnom izravnanju. Ovi su odnosi od početka 2021. godine promijenjeni. U Gradu Rovinju-Rovigno propisana stopa izdvajanja prireza je 6% na obračunati porez. Realizacija prihoda po toj osnovi izravno ovisi o gospodarskoj snazi i aktivnostima na području jedinice lokalne samouprave.

Tablica 6. prikazuje ostvarene poreze i prireze porezu na dohodak u ovoj jedinici tijekom 2020. godine.

Tablica 6. Ostvareni porez i prirez porezu na dohodak u roračunu Grada Rovinja – Rovigno tijekom 2020. godine

Opis	Ostvareno 2019.	Ostvareno 2020.	Indeks 3/2
1	2	3	4
Porez i prirez na dohodak od nesamostalnog rada	32.074.233	26.316.359	76,0
Porez i prirez na dohodak od samostalnih djelatnosti	5.338.273	3.770.739	70,6
Porez i prirez na dohodak od imovine i imovinskih prava	4.845.342	3.348.535	69,1
Porez i prirez na dohodak od kapitala	6.087.916	3.001.336	49,3
Ukupno porez i prirez na dohodak	47.155.033	33.582.045	71,2

Izvor: Grad Rovinj-Rovigno (2020.) Izvještaji proračuna, proračunskih i izvanproračunskih korisnika za razdoblje 1. siječanj 2020. – 31. prosinac 2020.; Obrazac PR-RAS

Grad Rovinj- Rovigno je u 2020. godini ostvario 28,8% niže prihode od poreza na dohodak nego u 2019. godini, a što je izravna posljedica naglog prestanka gospodarskih aktivnosti već u ožujku 2020. godine, uzrokovanih značajnijim dijelom negativnim utjecajima spomenute epidemije. Smanjeni priliv prihoda po toj osnovi započeo je u travnju, a s većim ili manjim oscilacijama, nastavio se do kraja godine.

U promatranom razdoblju uočava se pad zaposlenosti, što je uzrokovano na godišnjoj razini drastičnim smanjenjem sezonskog zapošljavanja radnika, prvenstveno u turističkoj i ugostiteljskoj djelatnosti. To je rezultiralo na manje prihode od poreza na dohodak i prireza.

Puno niži prihodi realizirani su i po osnovi poreza na dohodak od imovine što znači da su stanovi, sobe i postelje putnicima i turistima, poslovni prostori i druga pokretna i nepokretna imovina mnogo manje davani u zakup ili ostali u potpunosti nekorišteni. Nesigurno i pesimistično ozračje u kojemu su se ljudi odjednom našli, odrazilo se i na smanjenje rizičnih ponašanja u području kapitala odnosno poduzimanje samo nerizičnih ili niskorizičnih aktivnosti zbog čega je prihod od poreza na taj dohodak gotovo više nego prepolovljen.

Sljedeći na popisu je porez na imovinu. U gradski se proračun, po toj osnovi slijevaju porez na kuće za odmor, porez na korištenje javnih površina, porez na promet nekretnina, porez na potrošnju alkoholnih i bezalkoholnih pića i porez na tvrtku odnosno naziv tvrtke. Zajedno je iz tih izvora u 2019. godini ostvareno 27.662.777,00 kn, a u 2020. godini 16.984.182,00 kn, što daje pad od 38,6%.

Značajniji pad zabilježen je na razini poreza na korištenje javnih površina. Tijekom 2020. godine naplaćeno je svega 2.874.785,00 kn što je 63,5% od iznosa ostvarenoga godinu ranije. Posljedica je to lošije turističke sezone i činjenice da je Grad, kao jednu od mjera pomoći gospodarstvu, predvidio i djelomično umanjenje te obveze za poduzetnike koji su obuhvaćeni mjerama ograničenja rada i ponašanja navedenih u Odluci Županijskog stožera civilne zaštite.

Slijede prihodi od imovine. Ova skupina prihoda sveukupno je realizirana sa 11.294.880,00 kn u 2019. i 9.752.742,00 kn u 2020. godini, što daje pad od 13,7%. Unutar nje vrijedno je spomenuti naknade za koncesije na pomorskom dobru i koncesijska odobrenja za uporabu pomorskog dobra. Realizacijom od 1.648.632,00 kn tek su na 63% realizacije prethodne godine a izravni uzrok je kasniji i neizvjestan početak turističke sezone.

Unutar skupine prihoda od pristojbi i naknada vrijedno je osvrnuti se na prihode od turističke pristojbe budući da su izravno vezani na broj ostvarenih noćenja u hotelima, kampovima, turističkim naseljima i u privatnom smještaju. Pad broja noćenja za 55% izravno se odrazio i na taj prihod te je realizacija od 2.233.259,00 kn za 51,5% manja od ostvarenja u 2019. godini.

Komunalni doprinos i komunalna naknada, premda alimentiraju 24% proračuna i premda su i oni obuhvaćeni, Odlukom o mjerama pomoći gospodarstvu Grada (Službeni glasnik Grada Rovinja-Rovigno, br. 4/20) realizirani su u visini godine ranije iz razloga što je za njih predviđena mjera odgode plaćanja ali ne i oslobođenja od obveze.

U nastavku se daje rekapitulacija prihoda koji imaju izravni utjecaj na proračun grada, a dočaravaju i utjecaj epidemije korona virusa na navedeno (Tablica 7.).

Tablica 7. Rekapitulacija prihoda sa izravnim utjecajem na proračun Grada Rovinja-Rovigno

Naziv stavke	Ostvareno 2019. godine	Ostvareno 2020. godine	Indeks (3/2)	Učešće 2019.	Učešće 2020.
1	2	3	4	5	6
Porez i prizet na dohodak	47.155.033	33.582.045	71,2	27,2	23,8
Porez na korištenje javnih površina	4.527.220	2.874.785	63,5	2,6	2,0
Porez na potrošnju alkoholnih i bezalkoholnih pića	4.073.912	2.220.282	54,5	2,3	1,6
Koncesije na pomorskom dobru	2.616.876	1.648.632	63,1	1,5	1,2
Turistička pristojba	4.600.309	2.233.259	51,5	2,7	1,6
Ukupno izravni utjecaj	62.973.350	42.559.003	67,6	36,3	30,1
Ukupno ostvareno	173.485.170	141.321.588	81,5	100,0	100,0

Izvor: Grad Rovinj-Rovigno (2020.) Izvještaji proračuna, proračunskih i izvanproračunskih korisnika za razdoblje 1. siječanj 2020. – 31. prosinac 2020.; Obrazac PR-RAS

Izravni negativan utjecaj obuhvaća 1/3 proračunskih prihoda sa ukupnim padom od 32,4%, odnosno 32.163.582,00 kn manjom realizacijom. Neizravno se nova negativna situacija odražava i na sve ostale prihode ili barem većinu njih, budući da značajni dio

njihove realizacije ovisi o radu županijskih i državnih upravnih tijela, koja su također, zbog propisanih mjera, primorana na rad na daljinu uz ograničeni pristup strankama pri čemu je otežan rad. Nadalje, s obzirom na vezanost stanovništva na pretežno sezonske djelatnosti, zasigurno je oslabila i ekonomska moć građana zbog čega će, svaki individualno, biti primoran revidirati svoje želje i planove, za što se pretpostavlja da će se i u budućnosti odražavati u praksi.

5.3. RASHODI PRORAČUNA GRADA ROVINJA-ROVIGNO

Kroz promatranje rashoda proračuna, razmatra se realizacija planova i programa rada proračunskih korisnika, odnosno upravnih gradskih tijela i korisnika u društvenim djelatnostima, prvenstveno ustanovama kojima je Grad Rovinj-Rovigno osnivač. Jedan od prvih odgovora na novonastalu situaciju bile su dvije izmjene i dopune Proračuna za 2020. godinu kao mjera opreza u odnosu na nepoznata očekivanja u načinu i tijeku događanja i kao usklađenje sa tekućim potrebama.

Zbog 32,4% manje ostvarene 1/3 proračunskih prihoda i mjera Stožera Civilne zaštite za sprječavanja širenja epidemije bolesti Covid-19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2 u pojedinim oblastima, neizbježno je redimenzioniran rad svih korisnika gradskog proračuna. Isto je predmet analize poglavlja u nastavku.

6. KORONA VIRUS I NJEN UTJECAJ NA PONAŠANJE PRORAČUNSKIH KORISNIKA GRADA ROVINJA-ROVIGNO

Poglavlje ima za cilj analizu studije slučaja. Istražuje se na koji način aktualna epidemija korona virusa utječe na ponašanje potrošača proračunskih korisnika Grada Rovinja-Rovigno. Poglavlje daje analizu utjecaja na način da identificira pojedine skupine ovih potrošača i promjene u njihovu ponašanju pod utjecajem spomenute epidemije.

6.1. PREDSTAVNIČKA TIJELA I UPRAVNA TIJELA

Primarno se istražuju predstavnička i upravna tijela Grada. Među prvim administrativnim mjerama u gradskoj upravi uvedene su „rad od kuće“, te obavljanje samo „nužnih i neodgodivih poslova“. Nadalje, umanjena je osnovica za obračun plaća za 10%, naknada za prehranu za 50% te obustava isplata regresa za godišnji odmor i jubilarnih nagrada (Službeni glasnik Grada Rovinja-Rovigno, br. 5/20). Donesena je preporuka gradskim poduzećima i ustanovama da ukinu isplate naknada upravnim vijećima, nadzornim odborima i skupštinama.

Zbog protiv-pandemijskih mjera i smanjenja proračunskih prihoda, slijedom čega su primijenjene opće mjere štednje u svim segmentima, nije bilo moguće obavljati niz aktivnosti iz redovnog djelokruga upravnih tijela. Realizacija programa u 2020. godini prikazuje se (Tablica 8.).

Tablica 8. Realizacija programa u gradskoj upravi

Namjena	Plan 2020.	Ostvareno 2020.	% realizacije
1	2	3	4
Predstavničke i protokolarne aktivnosti	10.097.979	7.139.949	70,7
Poticaji u gospodarstvu, pomoći obrtnicima i malim poduzetnicima	8.554.400	1.252.706	14,6

Prostorno planiranje, zaštita okoliša i upravljanje gradskom imovinom	13.895.857	2.081.418	15,0
Komunalno gospodarstvo i izgradnja	90.175.773	45.330.884	50,3

Izvor: Grad Rovinj-Rovigno (2020.) Izvješće i ocjena uspješnosti rada gradonačelnika i gradske uprave za 2020. godinu

Predstavničke i protokolarnе aktivnosti su zaustavljene, odnosno, gdje je bilo moguće, svedene na neosobni pristup. Usvojene su i ostale mjere vezane uz smanjenje rashoda. Misli se na (Interni akti Grada Rovinja-Rovigno, 2020):

- Financiranje političkih stranaka – prvim izmjenama i dopunama proračuna za, sredstva su smanjena za 25%;
- Odnosi s inozemstvom – sredstva su namijenjena održavanju godišnjih susreta i razmjena sa bratimljenim gradovima, za sudjelovanje u radu Udruge bratimljenih gradova EU "Douzelage", kao i za suradnju sa gradovima prijateljima Rovinja. Zbog epidemije Covid-19, uspio se održati posjet samo jednom bratimljenom gradu dok su ostali susreti otkazani;
- Programi gradonačelnika - aktivnosti izvršnog tijela Grada Rovinja-Rovigno odrađena su djelomično sukladno planu, zbog izbijanja epidemije, a smanjena realizacija rashoda ostvarena je u svim aktivnostima programa;
- Protokol i promidžba – proveden je tek manji dio protokolarnih aktivnosti i događanja. Otkazana su neka događanja i umanjeni ugovori sa medijima;
- Obilježavanje značajnijih datuma – uslijed izbijanja epidemije gotovo niti jednu manifestaciju nije bilo moguće održati. Obilježavani su samo nacionalni praznici i godišnjice pogibije branitelja i učesnika NOB-a;
- Proračunska zaliha – sredstva su utrošena na suzbijanje epidemije bolesti Covid-19 uzrokovane korona virusom, a slijedom iskazanih potreba zdravstvenih i interventnih službi Istarske županije i Grada Rovinja-Rovigno;
- Ured Gradskog Vijeća i gradonačelnika – osigurava se redovan rad i poslovanje svih odjela gradske uprave. Umanjena su sredstva za naknade troškova zaposlenima, intelektualne i osobne usluge te ostali rashodi poslovanja. Izdaci za računalne usluge usmjereni su u izradu sustava e-obrazaca kako bi građani mogli dobiti potrebne usluge i tijekom razdoblja zabrane primanja stranaka. Sve aktivnosti Ureda i operativne potrebe gradske administracije odvijale su se dinamikom prilagođenom pandemijskim uvjetima;

- Sredstva za plaće i naknade zaposlenima su umanjena sukladno Odluci o privremenom utvrđivanju osnovice za obračun plaće, Odluci o izmjeni i dopuni odluke o plaćama i drugim primanjima zaposlenih u tijelima gradske uprave Grada Rovinja-Rovigno ("Službeni glasnik" Grada Rovinja- Rovigno 5/20) te Odluci o utvrđivanju visine stalnog dodatka na plaću na ime naknade za prehranu ("Službeni glasnik" Grada Rovinja-Rovigno br. 6/20), a sve s ciljem provođenja mjera štednje i prilagodbe novonastaloj gospodarskoj situaciji uzrokovanoj pojavom virusa Covid-19;
- Informatičko povezivanje proračunskih korisnika u gradsku riznicu, kao mjera štednje, odgođeno je.

Vidljivo je da se ponašanje potrošača iz ove skupine proračunskih korisnika može okarakterizirati štedljivim, racionalnim, transparentnim i ograničenim. Razlog tome su negativni učinci spomenute epidemije. Ujedno se potvrđuje kako je proračun instrument upravljanja njihovim ponašanjem, kao što je i konstatirano u radu.

6.2. GOSPODARSKI SUBJEKTI, OBRTNICI I MALI PODUZETNICI

Zasebno se predočavaju i programi te promjene vezane uz poticaje u gospodarstvu, pomoći obrtnicima i malim poduzetnicima. Navedene promjene i programi dočaravaju utjecaj na ponašanje proračunskih korisnika i zadiru u središnju temu rad. Misli se na (Interni akti Grada Rovinja-Rovigno , 2020):

- Programi pripreme i praćenja turističke sezone - ljetne manifestacije; "14 Hrvatski ljetni salsa festival" krajem lipnja i početkom srpnja te festival mediteranske glazbe "Sete Sois Sete Luas" koji se održava krajem srpnja, nisu održane zbog otkazivanja programa i događanja zbog epidemije bolesti Covid-19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2;
- Spasilačka služba u turističkoj sezoni – zbog kratke i neizvjesne sezone program nije realiziran;
- Pomoć i potpora obrtnicima uslijed Covida19 - ukupno je dodijeljeno 15 potpora i to 8 u sklopu mjere potpore novoosnovanim tvrtkama, 5 u sklopu sufinanciranja ulaganja u standarde kvalitete i 2 u sklopu umanjenja komunalnog doprinosa i komunalne naknade.

Na podjednaki način, kao i kod prethodne skupine proračunskih korisnika, zamjećuju se jednake promjene u obrascima njihova ponašanja i kupovnih navika.

6.3. PROSTORNO PLANIRANJE, ZAŠTITA OKOLIŠA I UPRAVLJANJE GRADSKOM IMOVINOM

Svakako se izdvajaju i programi u području prostornog planiranja, zaštite okoliša i upravljanja gradskom imovinom. Zbog mjera štednje te smanjenih aktivnosti gospodarskih i institucionalnih čimbenika, sve su aktivnosti u tom segmentu usporene i smanjene. Smanjeno je financiranje ili sufinanciranje radova za povećanje energetske učinkovitosti iz obnovljivih izvora energije u javnim zgradama (škole, vrtići i drugi javni objekti) koje se provodi Sukladno programu SEAP (engl. *Sustainable Energy Action Plan*), Akcijskom planu energetske održivosti razvoja Grada Rovinja-Rovigno.

Nadalje, redimenzionirane su i slijedeće aktivnosti (Interni akti Grada Rovinja, 2020):

- Izrada stručnih podloga, tehničkih rješenja, stručnog nadzora i vještačenja vezano za realizaciju aktivnosti na objektima u vlasništvu Grada;
- Investicijsko održavanje objekata javne rasvjete, poslovnih prostora i stanova u vlasništvu Grada;
- Biciklističke trake;
- Uređenje gradskih fasada;
- Rekonstrukcija zgrade Gradskog sata - II. Faza;
- Izgradnja sjevernog lukobrana Katarina;
- Rekonstrukcija pristupne površine u ul. Braće Pesel;
- Adaptacija i preuređenje velike dvorane u Domu kulture - II. Faza;
- Izgradnja i rekonstrukcija prometnice Lokva Vidotto.

Uobičajene ljetne gužve ranijih godina zahtijevale su sezonsko angažiranje jedinice prometne mladeži kao pomoć u protoku prometa. U ljetnoj sezoni 2020.godine takve situacije nije bilo realno očekivati, ta je aktivnost u cijelosti izostala. Također, u velikoj su mjeri umanjene i potrebe za ostalim izvanrednim uslugama za potrebe rada upravnog odjela (najam bine, najam wc-a, izrada projekata i idejnih rješenja, priključci

električne energije i drugo). S druge strane, povećani su troškovi uslijed rasta mjera zaštite stanovništva od zaraznih bolesti, u smislu preventivne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije.

6.4. PREDŠKOLSKE USTANOVE

Epidemija korona virusa utjecala je i na obujam korištenja proračunskih sredstava na razini predškolskih ustanova i ustanova osnovnog te srednjeg obrazovanja. Tablicom 9. se prikazuje realizacija programa predškolskog odgoja i obrazovanja u 2020. godini uz naznaku udjela realizacije.

Tablica 9. Realizacija programa predškolskog odgoja i obrazovanja u 2020. godini

Korisnik / namjena	Plan 2020.	Ostvareno 2020.	% realizacije
1	2	3	4
Zajednički programi u predškolskom odgoju i obrazovanju			
Odgojno obrazovne aktivnosti	40.000	0	0,0
Obilježavanje Dječjeg tjedna i Božićno-novogodišnjih blagdana	220.000	183.289	83,3
Talijanski dječji vrtić - GI „Naridola“			
Redovan rad ustanove	3.989.040	3.131.459	78,5
Upravno vijeće	37.000	5.942	16,1
Program za djecu nacionalnih manjina	81.750	81.750	100,0
Program predškole	4.800	4.800	100,0
Pomoćnici za djecu s teškoćama u razvoju	115.500	78.646	68,1
Opremanje	85.000	84.375	99,3
Dječji vrtić i jaslice „Neven“			
Redovan rad ustanove	16.160.248	13.744.504	85,1
Upravno vijeće	37.000	11.039	29,8

Pomoćnici za djecu sa teškoćama u razvoju	155.000	108.281	69,9
Program predškole	25.440	25.440	100,0
Program za djecu s poteškoćama	25.200	24.000	95,2
Edukativni programi	7.000	0	0,0

Izvor: Grad Rovinj-Rovigno (2020.) Programi rada i Izvješće i ocjena uspješnosti rada gradonačelnika i gradske uprave i Izvještaji ustanova za 2020. godinu

Zajednički programi u predškolskom odgoju i obrazovanju podrazumijevaju organizaciju edukativnih sadržaja (kazališne predstave, kino projekcije) uz prigodno darivanje djece, čime se djecu potiče na uključivanje u društvena i kulturna zbivanja i aktivnosti te prigodno obilježavanje blagdana. Pojedinačne aktivnosti tijekom godine se nisu mogle realizirati, a prigodno novogodišnje darivanje djece koja ne pohađaju predškolske ustanove provedeno je uz propisane mjere zaštite. Od planiranih 260.000,00 kn realizirano je 183.289,00 kn ili 70,5%.

Kao posljedica okolnosti nastalih uslijed pojave pandemije, redovni programi i planirane aktivnosti u ustanovama su djelomično realizirani. Odlukom Nacionalnog stožera civilne zaštite, dječji su vrtići bili zatvoreni za korisnike od 13. ožujka do 18. svibnja 2020. godine. Postupnim popuštanjem propisanih mjera, vrtići su ponovno otvoreni uz uvažavanje i pridržavanje mjera te uputa HZJZ-a, sa ograničenim brojem djece po skupinama, sukladno preporukama Stožera.

Sredstva za redovan rad predškolskih ustanova također su umanjena. Izdvaja se izmjena osnovice za obračun plaće utvrđene Odlukom osnivača za sve zaposlene u gradskoj upravi i ustanove kojima je Grad Rovinj osnivač. Ujedno je izmijenjena i naknada za prehranu koja se isplaćivala u bruto iznosu od 900,00 kn, a sukladno Odluci počevši od plaće za mjesec travanj isplaćuje se u iznosu od 416,66 kn neto mjesečno.

Materijalni rashodi su umanjeni zbog privremene obustave rada ustanove. Unatoč tome, a upravo zbog novonastalih okolnosti, posebno je stavljen naglasak na higijenske uvjete u prostorima. Naknade upravnim vijećima su se isplaćivale samo u

prva tri mjeseca, odnosno do izbijanja pandemije. Obustavljen je i rad predškolskih ustanova odlukom Stožera civilne zaštite i Vlade RH.

Edukativni programi podrazumijevaju socijalni kontakt i istovremeno su i povezani s funkcioniranjem drugih subjekata u društvu. Brisani su iz programa za 2020. godinu budući da ustanove, pri redovnim aktivnostima, usko surađuju međusobno radi organiziranja zajedničkih aktivnosti i razmjeni iskustava te zbog stručnih usluga pedagoga i logopeda te sa organizacijama i institucijama kojima je funkcioniranje također bilo djelomično zaustavljeno, ograničeno ili preusmjereno u druga područja, kao (Interni akti Grada Rovinja, 2020):

- Osnovnim školama u gradu;
- Talijanskim zajednicama Rovinja i Bala;
- Pučkim otvorenim učilištem Grada Rovinja-Rovigno;
- Gradom Rovinj-Rovigno pod čijim se pokroviteljstvom organiziraju Dječji tjedan i Božićne svečanosti;
- Općinom Bale, za realizaciju i financiranje odgojno-naobrazbenog rada područnih odjeljenja;
- Talijanskom Unijom i Narodnim Sveučilištem iz Trsta za nabavku didaktičkog materijala i knjiga za djecu i odgojitelje, te za organizaciju stručnih aktivna i seminara na talijanskom jeziku;
- Stožerom civilne zaštite;
- Zavodom za javno zdravstvo;
- Dječjim dispanzerom;
- Centrom za socijalnu skrb;
- Centrom za rehabilitaciju – Pula;
- MUP-om Rovinj-Rovigno.

U nastavku se ukazuje na promjene u ponašanju potrošača, to jest ustanova osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja kao proračunskih korisnika Grada Rovinja-Rovigno.

6.5. OSNOVNOŠKOLSKE USTANOVE

Ograničenost rada proračunskih korisnika evidentna je podjednako i na razini institucija za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje. Realizacija programa ovih korisnika za isto razdoblje prikazuje se Tablicom 10.

Tablica 10. Realizacija programa osnovnog školstva u 2020. godini

Korisnik / namjena	Plan 2020.	Ostvareno 2020.	% realizacije
1	2	3	4
Zajednički programi u osnovnom školstvu			
Plaće i materijalni troškovi - osnovni i dodatni standardi	22.575.054	22.065.154	97,7
Produženi boravak djece u školi	1.801.300	1.684.138	93,5
Prijevoz učenika osnovnih škola	475.000	337.597	71,1
Grad prijatelj djece	50.000	31.887	63,8
Savjetovalište za prehranu	26.000	18.000	69,2
Edukacije o samoniklom bilju	4.100	0	0,0
Natjecanja učenika	37.000	0	0,0
Dječja ljetna kolonija	170.000	0	0,0
Pomoćnici učenicima s teškoćama u razvoju i INkluzivne škole 5+	812.560	754.516	92,9
Školska shema	100.000	58.973	59,0
Hrvatska za djecu – prehrana učenika	48.100	13.322	27,7
Nabava školskih udžbenika i radnih bilježnica	1.035.300	979.376	94,6
Školski odbori	69.000	11.425	16,6
Uređenje i opremanje prostora	1.487.240	1.349.768	90,8
Posebni programi i aktivnosti škola			
TOŠ - SEI "Bernardo Benussi"	560.000	313.638	56,0
OŠ Vladimira Nazora	706.550	369.292	52,3
OŠ Jurja Dobrile	2.035.148	724.194	35,6

Izvor: Grad Rovinj-Rovigno (2020.) Programi rada i Izvješće i ocjena uspješnosti rada gradonačelnika i gradske uprave za 2020. godinu

Grad Rovinj-Rovigno osnivač je triju osnovnih škola i to Talijanske osnovne škole – Scuola elementare italiana „Bernardo Benussi“, Osnovne škole Vladimira Nazora i Osnovne škole Jurja Dobrile. 2020. godine. sredstva za plaće i naknade te za materijalne rashode po minimalnim standardima osigurava Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske. Grad Rovinj-Rovigno iz proračuna izdvaja sredstva za dodatne standarde, u što spadaju nastava tjelesne i zdravstvene kulture, logoped, psiholog i pedagog te dodatni materijalni troškovi. U sufinanciranju svih dodatnih izdvajanja za područne odjele na svom području učestvuje i Općina Bale-Valle.

Pojava epidemije nije utjecala na isplate plaća zaposlenima u ovom sektoru. Štoviše, plaće su ponešto povećane dok su se sredstva za materijalne troškove isplaćivala srazmjerno funkcioniranju ustanova. Za učenike nižih razreda organiziran je produženi boravak u matičnim školama i u područnim odjelima u Rovinjskom Selu i Balama. Raspoređeni su u 14 grupa, a o njima brinu namjenski zaposlene učiteljice i učitelji. Autobusni prijevoz koriste učenici viših razreda područnih odjela za dolazak na redovnu nastavu, nastavu tjelesne i zdravstvene kulture te svi učenici za prisustvo raznovrsnim priredbama i događanjima. Plaćanje troškova prijevoza izjednačava djecu putnike i one koji nisu prisiljeni izdvajati sredstva za te namjene, oslobađajući tako dio sredstava njihovih roditelja za druge potrebe. Zatvaranjem škola za učenike i prelaskom na online nastavu, prijevoz više nije bio potreban te 71,1% iskorištenih sredstava odgovara razdoblju fizičkog prisustva djece na nastavi.

Grad Rovinj-Rovigno stekao je status grada-prijatelja djece 2013. godine kao vida potpunijeg ostvarenja prava i potreba djece priznata u Konvenciji UN-a o pravima djeteta kroz Savez društava Naša djeca. Sredstvima se pokrivaju troškovi funkcioniranja Dječjih vijeća i njihovi susreti na nivou Saveza koji su u 2020. godini izostali. U 2020. godini dio sredstava je iskorišten za nabavu zaštitnih maskica za učenike osnovne škole. Svim učenicima osigurane su po dvije maskice.

Naglasak djelovanja Savjetovaništa za prehranu, kao dijela aktivnosti Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Istarske županije, je u prevenciji bolesti. Pri tome se

promovira zdrav način života u individualnom i grupnom pristupu, kao pomoć i podrška djeci, roditeljima, školskim i sličnim kuhinjama te ostalim dionicima. Izbijanjem pandemije aktivnosti su smanjene, a u razdoblju onemogućenog osobnog kontakta korištena su sredstva komunikacije telefonom ili e-mailom.

Izvanastavne i nastavne aktivnosti su u ovome razdoblju smanjene, a neke su u potpunosti izostale. Već se tradicionalno osiguravaju sredstva za sudjelovanje učenika osnovnih i srednjih škola na natjecanju Škole stvaralaštva Novigradsko proljeće. U 2020.g. natjecanje nije održano. U ljetnim mjesecima, za vrijeme školskih praznika, djeca se mogu uključiti u aktivnosti Dječje ljetne kolonije te aktivno i organizirano provesti dio ljetnih praznika. U 2020. godini ljetna kolonija nije organizirana.

Zajedno sa gradovima Pazinom, Labinom, Porečom i Umagom, Grad Rovinj-Rovigno je osnivač projekta „*INkluzivne škole 5+*“ kao načina osiguranja pomoćnika u nastavi ili stručno komunikacijskih posrednika za djecu kojoj je takav vid pomoći potreban. Partneri u provođenju projekta su naše tri osnovne škole. Najvećim se dijelom projekt financira iz sredstava Socijalnog fonda EU, a manji se dio nadoknađuje iz proračuna gradova partnera. Projekt je namijenjen osposobljavanju potrebnih kadrova. Za Grad Rovinj-Rovigno osigurana su 14 pomoćnika u nastavi za 15ero djece. Broj djece koji mogu biti obuhvaćeni ovim projektom je ograničen pa se dodatne potrebe pomoći za još troje djece osiguravaju u suradnji s udrugom Hoću-mogu iz Pazina. Pomoćnici se zapošljavaju po ugovoru o djelu i aktivni su samo za vrijeme održavanja redovne nastave.

Školska shema i Hrvatska za djecu projekti su kojima se potiče zdrav način prehrane na način da se učenicima jednom tjedno osigurava voće i povrće, učenicima nižih razreda i mlijeko, a roditeljima pomaže u podmirenju troškova prehrane. Sve to nije moglo biti korišteno u vrijeme zatvorenih škola i nastave od kuće.

Nabava školskih udžbenika osigurana je iz Državnog proračuna, a Grad dodatno financira i nabavu radnih bilježnica. Sve je nabavljeno bez obzira na način provođenja nastave. Naknade Školskim odborima su, sukladno stavu Grada, isplaćene za prva tri mjeseca, nakon čega više nije bilo isplata. Koliko je u uvjetima zatvorenih i obustavljenih gospodarskih aktivnosti bilo moguće, izvedeni su neophodni popravci

dijelova školskih zgrada i nabavljena oprema. Pored ovih programa i aktivnosti koje se podjednako i pod jednakim uvjetima odvijaju u svim školama, svaka ustanova sa svojim učenicima provodi i neke posebne projekte.

6.6. KULTURA

Proračunski korisnici iz područja kulture također su snažno pogođeni negativnim utjecajima epidemije korona virusa. Realizacija programa u kulturi na primjeru Grada Rovinja-Rovigno tijekom 2020. godine prikazuje se u nastavku (Tablica 11.).

Tablica 11. Realizacija programa iz područja kulture u 2020. godini

Korisnik / namjena	Plan 2020.	Ostvareno 2020.	% realizacije
1	2	3	4
Opće javne potrebe u kulturi			
Gradske kulturno-zabavne manifestacije i posebne gradske aktivnosti	863.000	136.749	15,8
Program obilježavanja Dana grada	260.000	0	0,0
Izdavaštvo	200.000	20.000	10,0
Programi udruga iz područja kulture i umjetnosti	1.114.000	540.245	48,5
Redovan rad ustanova	4.872.831	4.062.587	83,4
Rekonstrukcija i opremanje prostora	1.572.331	1.090.808	69,4
Posebni programi ustanova u kulturi			
Pučko otvoreno učilište Grada Rovinja-Rovigno	1.224.300	462.668	37,8
Muzej Grada Rovinja - Rovigno	750.500	265.226	35,3
Gradska knjižnica Matija Vlačić Ilirik	203.000	126.927	62,5

Izvor: Grad Rovinj-Rovigno (2020.) Programi rada i Izvješće i ocjena uspješnosti rada gradonačelnika i gradske uprave i Izvještaji ustanova za 2020. godinu

Grad Rovinj-Rovigno osnivač je triju ustanova u kulturi koje su i nositelji kulturnih zbivanja. To su Pučko otvoreno učilište Grada Rovinja-Rovigno, Muzej Grada Rovinja-Rovigno i Gradska knjižnica Matija Vlačić Ilirik.

U gradske kulturno-zabavne manifestacije i posebne gradske aktivnosti ubrajaju se manifestacije pod pokroviteljstvom Grada kao što su karneval, Glazbeni poučak, kulturno ljeto, Etnofilm festival, razne glazbeno scenske manifestacije i festivali, književni skupovi, manifestacije vizualnih umjetnosti te božićno novogodišnji program. Održavaju se tijekom cijele godine, ali je naglasak ipak na ljetnom periodu. Osim božićno novogodišnjeg programa i karnevalskog defilea, sve ostale manifestacije, zbog pandemije i obveze pridržavanja propisanih mjera, nije bilo moguće održati. Iz istih razloga nije se obilježio Dan Grada 16. rujna.

Pod stavkom izdavaštva planirano je izdavanje fotomonografije Rovinja na tri jezika. Zbog pada proračunskih prihoda uzrokovanog pandemijom, projekt je odgođen. Početkom godine, a temeljem novodonesenog proračuna, za udruge iz područja kulture i umjetnosti raspisan je natječaj za prijavu programa koji se tradicionalno dijelom financijski pomažu iz gradskog proračuna, a odnose se na kulturno-umjetnički scenski, likovni i književni amaterizam. Nakon početnih isplata, a padom proračunskih prihoda, financiranje je prekinuto.

Smanjenje proračunskih prihoda uslijed zatvaranja gospodarskih subjekata kao mjere borbe protiv infekcije, posljedično je uzrokovalo i smanjenje osnovice za obračun plaća zaposlenih kod svih proračunskih korisnika pa tako i zaposlenima u ustanovama kulture. Smanjena je i naknada za prehranu u tijeku rada te su obustavljene isplate naknada i regresa po kolektivnim ugovorima. Obustavljena je i isplata naknada upravnim vijećima.

Po ranije provedenim postupcima javne nabave postavljena je oprema u Kazalištu „Gandusio“ i Muzeju. Od rekonstrukcije muzejske zgrade se, zbog mjera štednje, moralo odustati.

Pučko otvoreno učilište svoje programe realizira kroz kulturnu, obrazovnu, kino-prikazivačku i izložbenu djelatnost. Također, odgođeni su kazališni programi, Rovinj

Spring Jazz, Glazbeni poučak, izložbe, Mali sajam starina, književni susreti sa srednjoškolcima, međunarodna Noć kazališta, programi edukacije kazališne publike kroz koncerte i izložbe, Dani Antuna Šoljana u suradnji s Gradskom knjižnicom i mnogi drugi događaji. Pojava pandemije je radikalno smanjila realizaciju svega planiranog na način da su se projekti i aktivnosti u svim djelatnostima morale redefinirati, odgađati, brisati i/ili je, sukladno mjerama, drastično smanjen broj posjetitelja, čemu je dodatno doprinio strah od zaraze. U konačnici Učilište je uspjelo realizirati tek oko trećine zacrtanih projekata.

U sličnoj su se situaciji našli i Muzej Grada Rovinja- Rovigno i Gradska knjižnica Matija Vlačić Ilirik. Prema programu Muzeja Grada Rovinja-Rovigno za 2020.godinu, ta je ustanova trebala realizirati slijedeće posebne projekte (Interna dokumentacija Grada Rovinja-Rovigno, 2020):

- Implementirati centralno vođenje muzejske dokumentacije kao preduvjet za usklađivanje rada u Arheološkom, Likovnom, Povijesnom, Etnografskom odjelu i Knjižnici;
- Za Noć muzeja trebao je koordinirati programe svih ustanova u gradu kako bi se stanovnicima Rovinja osigurao istinski doživljaj;
- Realizirati ploču i prospekt Palača Califfi, te prospekte Putevi rovinjskih crkvi i Putevi rovinjskih umjetnika;
- Otkup muzejske građe;
- Organizirati izložbu Arheološko blago Rovinja u fundusu Arheološkog muzeja Istre;
- Započeti pripreme za objavljivanje likovne monografije Egidio Budicin.

Zbog okolnosti pandemije, činjenice da je Muzej neko vrijeme bio zatvoren i pada gradskih prihoda, Muzej se trebao usredotočiti na poslove sređivanja muzejske građe. Na sličan način, Gradska knjižnica je zbog pandemije, smanjenih gradskih prihoda i mjera kojom se u svrhu smanjenju rizika širenja bolesti do daljnjega odgodila sve skupove.

6.7. JAVNA VATROGASNA POSTROJBA

U konačnici se daje prikaz ponašanja u kupovini proračunskih korisnika ove jedinice, Javne vatrogasne postrojbe Rovinj-Rovigno (Tablica 12.).

Tablica 12. Realizacija programa Javne vatrogasne postrojbe Rovinj-Rovigno u 2020.godini

Namjena	Plan 2020.	Ostvareno 2020.	% realizacije
1	2	3	4
Redovan rad postrojbe	6.616.521	6.014.584	90,9
Sezonski vatrogasci	243.000	187.143	77,0
Upravno vijeće	22.000	4.832	22,0
Opremanje postrojbe	250.000	225.981	90,4
Dezinfekcijski punkt	364.227	364.227	100,0

Izvor: Grad Rovinj-Rovigno (2020.) Programi rada i Izvješće i ocjena uspješnosti rada gradonačelnika i gradske uprave i Izvještaji ustanova za 2020. godinu

Javna vatrogasna postrojba Rovinj-Rovigno je javna ustanova za obavljanje vatrogasne djelatnosti na području Grada Rovinja-Rovigno te općina Bale, Kanfanar i Žminj. Postrojba neposredno gasi požar, organizira spašavanje ljudi i imovine ugroženih požarom, pruža tehničku pomoć i sudjelovanje u akcijama spašavanja ljudi i imovine kod elementarnih nepogoda, u nezgodama, nesrećama i drugim opasnim situacijama.

Godina 2020. označila je razdoblje u kojem su sve vatrogasne postrojbe, pored već uobičajenih djelatnosti, bile dodatno angažirane u pomoći stanovništvu pri borbi protiv epidemije korona virusa. Pored redovnih 906 intervencija, najviše u zadnjih 10 godina, pripadnici Postrojbe su distribuirali sanitetski materijal, pomagali u organizaciji prostora zdravstvenih ustanova i ustanova socijalne skrbi, formirali dezinfekcijski punkt u Rovinjskom Selu, prevozili uzorke testova u Zavod za javno zdravstvo Istarske županije te pomagali u kontroli pridržavanja mjera građana za suzbijanje virusa.

6.8. PONAŠANJE PRORAČUNSKIH KORISNIKA S ASPEKTA JAVNE NABAVE

Zanimljivo je promotriti ponašanje proračunskih korisnika Proračuna Grada Rovinja-Rovigno i s aspekta javne nabave, odnosno njihov odnos i postupanje u tom segmentu, prema gospodarstvu kada za provođenje zacrtanih i planiranih programa trebaju koristiti robe i usluge realnog sektora.

Sustav javne nabave kakav se danas primjenjuje u Republici Hrvatskoj, uz tekuća usklađivanja i poboljšanja primjenjuje se od 2002.godine. Naime, Hrvatski Sabor je u prosincu 2001. godine donio Zakon o javnoj nabavi, kraće: ZJN 2016 (NN RH 117/01) koji je zamijenio dotadašnji Zakon o nabavi roba, usluga i ustupanju radova iz 1997. godine koji je, u svega 60-ak članaka, regulirao opsežno i osjetljivo područje poslovanja državnih i lokalnih upravnih tijela sa gospodarskim subjektima. Tim se aktom, i formalno, u Republici Hrvatskoj uvodi sustav kojega danas poznajemo pod nazivom javne nabave.

Najnovija verzija Zakona, koja se i danas primjenjuje, donesena je 2016. godine (NN RH 120/16) i nije mijenjana što ujedno ukazuje i na činjenicu da pandemija nije ni na koji način ugrozila ili zapriječila primjenu toga sustava bilo na državnom ili lokalnom nivou.

Pridržavajući se donesenog propisa i na njemu temeljenih podzakonskih akata, proračunski korisnici Proračuna Grada Rovinja-Rovigno u segmentu nabava roba i usluga neophodnih za realizaciju njihovih planova, programa i aktivnosti, regularno provode propisane postupke. Planovi nabave izrađuju se temeljem donesenog Proračuna za tekuću godinu i objavljuju u Elektroničkom oglasniku javne nabave RH (Narodne novine). Odredbom čl. 283. ZJN 2016, „kriterij za odabir ponude u postupcima javne nabave je ekonomski najpovoljnija ponuda“ i u tom dijelu nema odstupanja.

U doba na svim područjima smanjenih aktivnosti uzrokovanih pandemijom, kao što su socijalni kontakt, smanjena gospodarska aktivnost i, posljedično, smanjeni proračunski prihodi, proračunski korisnici Proračuna Grada Rovinja-Rovigno, prostor za promjenu plana nabave ne mogu vidjeti u smanjenju cijena već isključivo u odricanju od neke

nabave ili, još korisnije i svrsishodnije, dobro i utemeljeno razmišljanje o potrebi i svrsishodnosti određene nabave.

To, drugim riječima, znači da se već pri planiranju aktivnosti određuje hoće li nabave biti i u kojem opsegu je ili nije potrebna.

U prilog potvrdi takvog ponašanja govore izmjene pojedinačnih planova nabave svakog korisnika tijekom godine. Izmjenama tih dokumenata mogu ali i ne moraju prethoditi izmjene i dopune Proračuna. Naime, za realizaciju određene nabave moraju biti zadovoljena dva osnovna uvjeta:

- da je nabava, aktivnost, program i sl. odobren od Gradskog vijeća, a to znači da je planiran u Proračunu i
- da je iznos nabave jednak ili niži od iznosa koji je za tu namjenu utvrđen Proračunom.

U tim slučajevima, iznos određene nabave smije se Planom nabave umanjiti bez obzira na izmjene proračuna. Međutim, ako se izmjenama proračuna smanjuju ranije predviđena sredstva za određenu aktivnost ili se aktivnost u potpunosti briše iz proračuna, čime se umanjuje ili briše potreba za nabavom, neophodno je u tom dijelu mijenjati i sam Plan nabave.

Proračun Grada Rovinja-Rovigno je u 2020.godini mijenjan je u dva navrata dok je gradska uprava svoj Plan nabave mijenjala tri puta. Samo je prva izmjena uslijedila istovremeno s izmjenom i dopunom proračuna dok su preostale dvije predstavljale dodatno usklađenje sukladno tekućim potrebama. Od ukupno 15.127.400 kn planirane nabave, na materijalne troškove za neophodno funkcioniranje gradske uprave izdvojeno je 11% sredstava ili 1.649.100 kn. Sva preostala razlika odnosi se na provedbu programa i aktivnosti.

Kao dodatna mjera uštede, gradska je uprava zajedno sa svim ustanovama u vlasništvu Grada i sa javnim trgovačkim društvom provela objedinjenu javnu nabavu za opskrbu električnom energijom te usluge osiguranja imovine, odgovornost i nezgode i za motorna vozila.

Bez obzira na različitosti u područjima djelovanja proračunskih korisnika i o nabavama karakterističnim za pojedinu kategoriju, svima je zajednička povećana nabava

dezinfekcijskih sredstava i općenito sredstava za čišćenje što govori o ozbiljnosti kojom se pristupilo borbi protiv te bolesti kao i želji da je se što prije pobijedi.

Planovima nabave ustanova predškolskog odgoja i obrazovanja najvećim su dijelom, čak 70%, sredstva namijenjena nabavi hrane. Kako su ustanove dobrim dijelom 2020.godine bile zatvorene a dijelom radile u smanjenom kapacitetu, sredstva za te namjene su prepolovljena. Istovremeno je nabava dezinfekcijskih sredstava uvećana za isto toliko, tj. za 50%. i udvostručena je u odnosu na godinu prije.

Planovi nabave u osnovnom školstvu obuhvaćaju tekuće potrebe za materijalom, tekućim i investicijskim održavanjem te nabavu hrane za školske kuhinje. I ovdje su sredstva za nabavu namirnica, zbog razdoblja u kojemu školski prostor nije korišten, ostala neiskorištena za gotovo 50%.

Sredstva predviđena planovima nabave u području kulture namijenjena su uglavnom provedbi programa i aktivnosti. S obzirom na promjenu načina djelovanja tih ustanova i preorijentacije programa i aktivnosti iz osobne kontaktne sfere u virtualnu, nužno je izmijenjena i namjena sredstava.

Javna vatrogasna postrojba je u svom planu nabave umanjila iznos potreban za tekuća održavanja i nabave u te svrhe, zadržavajući pri tom samo najnužnije potrebe. Umjesto toga, dodatno je osigurala potrebnih 352.000 kn za uređenje dezinfekcijskog punkta i nabavu medicinskog potrošnog materijala.

7. ZAKLJUČAK

Grad Rovinj-Rovigno jedna je od najpoznatijih turističkih destinacija u Hrvatskoj i predvodnik istarskog turizma. Poznat je i po nizu ostalih specifičnosti, bilo da je riječ o povijesnim znamenitostima, prirodnim resursima ili nekim ostalim obilježjima.

Na području Grada Rovinja-Rovigno postoje 4 vijeća nacionalnih manjina. To su Vijeće talijanske nacionalne manjine, Vijeće albanske nacionalne manjine, Vijeće bošnjačke nacionalne manjine i Vijeće srpske nacionalne manjine.

Osim ovih proračunskih korisnika svakako treba izdvojiti gradska ili lokalna tijela te dionike, gradske tvrtke ili poduzeća, kao i obrazovne i ostale ustanove, institucije. Poduzeća u vlasništvu Grada Rovinja-Rovigno su [Komunalni servis d.o.o. Rovinj-Rovigno](#), [Odvodnja d.o.o. Rovinj-Rovigno](#), [Valbruna sport d.o.o. Rovinj-Rovigno](#), [Rubini d.o.o. Rovinj-Rovigno](#).

Spomenuti dionici predstavljaju proračunske korisnike, zajedno s mjesnim odborima te Savjetom mladih. Svi oni, snažno su pogođeni epidemijom korona virusa, te su njihove kupovne snage oslabljene. Na temelju analize koja to potvrđuje, zaključeno je da je proračun na razini ovih potrošača glavni instrument upravljanja njihovim ponašanjem.

Proračun Grada Rovinja-Rovigno pokazuje negativan utjecaj epidemije korona virusa. U razdoblju 2020. godine zabilježen je značajan pad prihoda od ukupno 28.600.800,00 kuna. Razlog ovome padu je značajno smanjenje gospodarske ili ekonomske aktivnosti, što je utjecalo i na smanjenje ukupno ostvarenih prihoda od poreza i prireza na dohodak. To smanjenje iznosilo je u 2020. godini čak 12.015.953,73 kuna, odnosno 31% manje u odnosu na 2019. godinu.

Evidentno je kako je proračun ove jedinice lokalne samouprave značajno smanjen u spomenutom razdoblju, a kako bi se zadovoljili svi planovi i potrebe na lokalnoj razini, proračun je bilo potrebno revidirati, a korištenje sredstava uskladiti s realnim mogućnostima i potrebama. Kao posljedica navedenoga, uvedene su mjere štednje u gradskoj administraciji te svim ustanovama i gradski poduzećima. Zahvaljujući tome,

uspješno je održano funkcioniranje svih funkcija ove jedinice. Osim toga, za sada su pokrenute i nastavljene sve kapitalne investicije koje su bile planirane, a za koje se vjeruje da će u budućnosti potpomoći i proces oporavka od ove krize.

Provedenim istraživanjem potrošnje proračunskih korisnika Grada Rovinja-Rovigno, to jest nastalih rashoda u okviru proračuna za 2020. godinu, potvrđuje se kako je epidemija korona virusa utjecala na uvođenje raznih mjera i odluka u svezi stroge kontrole i nadzora njihova potrošačkog ponašanja. Naglasak je također postavljen na štedljivo ponašanje, racionalnu potrošnju, transparentno prezentiranje poduzete kupovine i strogu kontrolu budućih kupovnih ili potrošačkih aktivnosti ovih subjekata.

Istraživanjem je moguće potvrditi i da su proračunski korisnici po mnogočemu specifična skupina potrošača te da ih na takav način treba i razmatrati. Dok privatni ili fizički potrošači bivaju značajno ograničeni diskrecionim dohotkom, to jest svojim primanjima, proračunski korisnici ovise o proračunu jedinice kojoj pripadaju.

Vanjski čimbenici koji određuju ponašanje privatnih potrošača također se razlikuju od onih na razini proračunskih korisnika. Pri tome treba zamijetiti snažni utjecaj opće makro okoline, posebice ekonomskih prilika, dok čimbenici poput obitelji, utjecaja prijatelja i slični nemaju značaja.

U budućnosti je moguće predložiti nastavak sličnih istraživačkih pothvata. Primjerice, smatra se kako će negativni utjecaji epidemije korona virusa na ponašanje ovih potrošača imati konkretniji odraz tek u budućnosti. U skladu s time preporučuje se istražiti mjere i odluke koje će u tim razdobljima odrediti ili ograničiti njihovo potrošačko ponašanje.

Pored navedenoga, po završetku epidemije i negativnih utjecaja koje izaziva, smatra se korisnim razmotriti na koji način će se ponašanje ovih potrošača provoditi. Pri tome je moguće sagledati da li će obujam i vrijednost njihove potrošnje naglo rasti ili će stagnirati. Ukoliko i dalje bude zabilježen pad moguće je istražiti zbog čega štedljivost i dalje ima utjecaj. Time je moguće potvrditi hipotezu da su ovih potrošači primorano oprezniji, te ukazati na razloge zbog čega je to tako. Moguće je i potrebno poduzeti

razna buduća istraživanja s obzirom na kompleksnost problematike ponašanja potrošača i proračunskih korisnika kao zasebne skupine.

LITERATURA

KNJIGE:

- Bajo, A. (2006.) Proračunski sustav: Ornament ili sredstvo upravljanja državnim financijama. Zagreb: Institut za javne financije
- Kesić, T. (2006.) Ponašanje potrošača. Zagreb: Opinio d.o.o.
- Kotler, P. et al. (2006.) Osnove marketinga. Zagreb: Mate d.o.o.
- Kotler, P. et al. (2014.) Upravljanje marketingom. Zagreb: Mate d.o.o.
- Ott, K., ur. (2009.) Proračunski vodič za građane. Zagreb: Institut za javne financije
- Solomon R. M. et al. (2015.) Ponašanje potrošača: europska slika. Zagreb: Mate d.o.o.

ČLANCI:

- Katić, B.; Vidović, J. (2012.) Nedostatci primjene proračunskog računovodstva u zdravstvenim ustanovama – primjer Opće bolnice Zadar. Ekonomska misao i praksa. No. 2. Prosinac. Str. 777.-794.

INTERNET:

- Altug, B. (2020.) Posljedice koronavirusa: Ekonomije najmanje razvijenih zemalja u najgorem stanju u posljednjih 30 godine. Dostupno na: <https://www.aa.com.tr/ba/ekonomija/posljedice-koronavirusa-ekonomije-najmanje-razvijenih-zemalja-u-najgorem-stanju-u-posljednjih-30-godina/2064662> (01.05.2021.)
- AMA (2021.) Consumer behavior. Dostupno na: <https://www.ama.org/topics/consumer-behavior/> (29.04.2021.)
- Ćorić, B. (2020.) COVID 19: osnovni makroekonomski okvir za razumijevanje ekonomske krize i mjera makroekonomske politike. Dostupno na: <https://www.efst.unist.hr/en/o-fakultetu/novosti/upisi/artmid/675/articleid/5068> (27.05.2021.)

- Grad Rovinj-Rovigno (2015.) Strategija razvoja grada Roinja-Rovigno za razdoblje 2015.-2020. Dostupno na: <http://rovinjhr.lin53.host25.com/wp-content/uploads/2016/11/STRATEGIJA-GRADA-ROVINJA-FINALNA-VERZIJA.pdf> (01.05.2021.)
- Grad Rovinj-Rovigno (2020.) Odluka o izvršavanju Proračuna Grada Rovinja-Rovigno za 2020. godinu. Dostupno na: <https://www.rovinj-rovigno.hr/wp-content/uploads/2020/01/Odluka-o-izvr%C5%A1avanju-Prora%C4%8Duna-Grada-Rovinja-Rovigno-za-2020.-godinu.pdf> (27.04.2021.)
- Grad Rovinj-Rovigno (2021.) Proračun. Dostupno na: <https://www.rovinj-rovigno.hr/gospodarstvo/proracun/> (27.04.2021.)
- Istra IN (2020.) Proračun grada Rovinja zbog pandemije pretrpio pad prihoda od 31%. Dostupno na: <https://istra.hr/index.php/gospodarstvo-arhiva/14002-proracun-grada-rovinja-zbog-pandemije-pretrpio-pad-prihoda-od-31> (01.05.2021.)
- MFIN (2016.) Proračun. Dostupno na: <http://www.mfin.hr/hr/proracun> (29.04.2021.)
- Odluka o ograničavanju korištenja sredstava predviđenih Državnim proračunom Republike Hrvatske i financijskim planovima izvanproračunskih korisnika Državnog proračuna za 2020. godinu, Narodne novine, NN. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_04_41_855.html (01.05.2021.).
- Pravilnik o utvrđivanju proračunskih i izvanproračunskih korisnika državnog proračuna i proračunskih i izvanproračunskih korisnika proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te o načinu vođenja Registra proračunskih i izvanproračunskih korisnika. Narodne novine, NN 87/08. Dostupno na: <http://www.propisi.hr/print.php?id=9701> (29.04.2021.)
- World Health Organisation (2021.) Coronavirus. Dostupno na: <https://www.zzjzdnz.hr/hr/zdravlje/prevencija-zaraznih-bolesti/1369> (01.05.2021.)
- Zakon o proračunu, Narodne novine, NN 15/15. Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/283/Zakon-o-prora%C4%8Dunu> (27.05.2021.)
- Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije (2021.) Novi koronavirus i bolest koju uzrokuje Covid-19. Dostupno na:

<https://www.zzjzdnz.hr/hr/zdravlje/prevencija-zaraznih-bolesti/1369>

(01.05.2021.)

OSTALO:

- Grad Rovinj-Rovigno (2020.) Izvješće i ocjena uspješnosti rada gradonačelnika i gradske uprave za 2020. godinu
- Grad Rovinj-Rovigno (2020.) Izvještaji proračuna, proračunskih i izvanproračunskih korisnika za razdoblje 1. siječanj 2020. – 31. prosinac 2020.; Obrazac PR-RAS
- Grad Rovinj-Rovigno (2020.) Službeni glasnik Grada Rovinja-Rovigno, br. 13/2020
- Interni akti Grada Rovinja-Rovigno za 2020. godinu i 2019. godinu

POPIS SLIKA

Slika 1. Klasifikacija ili vrste potrošača i njihova obilježja	15
Slika 2. Proces ponašanja potrošača	18
Slika 3. Čimbenici koji utječu na ponašanje potrošača	20
Slika 4. Ograničenje financiranja korisnika proračunskih korisnika Republike Hrvatske	28

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Potrošnja u Hrvatskoj 2018.-2020. godine (u mil. kn)..... 27

POPIS TABLICA

Tablica 1. Kretanje makroekonomskih pokazatelja u Hrvatskoj 2018.-2020. godine (u mil. kn)	26
Tablica 2. SWOT analiza grada Rovinja	32
Tablica 3. Plan proračuna Grada Rovinja-Rovigno za 2020. godinu	38
Tablica 4. Realizacija ukupnih prihoda proračuna Grada Rovinja-Rovigno u 2020. godini	39
Tablica 5. Prihodi proračuna Grada Rovinja-Rovigno za 2019. i 2020. godinu.....	40
Tablica 6. Ostvareni porez i prirez porezu na dohodak u proračunu Grada Rovinja – Rovigno tijekom 2020. godine	42
Tablica 7. Rekapitulacija prihoda sa izravnim utjecajem na proračun Grada Rovinja-Rovigno	44
Tablica 8. Realizacija programa u gradskoj upravi	46
Tablica 9. Realizacija programa predškolskog odgoja i obrazovanja u 2020. godini	50
Tablica 10. Realizacija programa osnovnog školstva u 2020. godini.....	53
Tablica 11. Realizacija programa iz poručja kulture u 2020. godini	56
Tablica 12. Realizacija programa Javne vatrogasne postrojbe Rovinj-Rovigno u 2020.godini	59

SAŽETAK

Proračunski korisnici su specifična vrsta potrošača. Jedinstvena obilježja, koja određuju njihovo ponašanje u kupovni su prilagodljivost odredbama i odlukama javnih tijela, ovisnost o visini proračuna i načinu povlačenja financijskih sredstava te transparentnost kupovine ili potrošnje. Vodeći čimbenik koji određuje njihovo ponašanje u kupovini je proračun one jedinice kojoj pripadaju i čiji su korisnici.

Epidemija korona virusa negativno je utjecala na međunarodnu potrošnju općenito, a time i na promjene u obrascima ponašanja potrošača. S obzirom na pad gospodarske aktivnosti, slabljenje ekonomije i slične posljedice, proračunski korisnici pozvani su na racionalno kupovanje i potrošnju, štedljivost i alokaciju sredstava samo prema najnužnijim područjima. O tome svjedoče programi i mjere koje su ograničile ponašanje proračunskih korisnika Grada Rovinja-Rovigno.

Na primjeru Grada Rovinja-Rovigno svi proračunski korisnici u 2020. godini zabilježili su smanjenje potrošnje, ali i promjene u smislu vrsti kupovine, obujmu kupovine te općenito potrošnji proračunskih sredstava. U razdoblju epidemije korona virusa oni se vode isključivo racionalnim interesima i motivima, potrošnja je vrlo kontrolirana i ograničena, a kupovina planirana i svrsishodna.

Ključne riječi: proračunski korisnici, Grad Rovinj-Rovigno, epidemija korona virusa.

SUMMARY

The budget users present a specific type of consumer. The unique characteristics that determine their behavior are adaptability to the public decisions, budget dependence and transparency of purchase or spending. The leading factor that determines behavior of local budget users is the local budget.

The coronavirus epidemic has negatively affected international consumption in general. Those effects and changes also affected the consumer behavior. Due the decline of economic activity, the weakening of the economy and similar consequences, budget users are called upon to rationally buying and spending, as well as to save and allocate funds only to the most necessary areas. This is evidenced by programs and measures that have limited the behavior of budget users of the City of Rovinj-Rovigno.

On the example of the City of Rovinj-Rovigno, all budget users in 2020 recorded a decrease in spending, but also changes in terms of the type of purchase, the volume of purchases and the general consumption of budget funds. In the period of the coronavirus epidemic, they are guided exclusively by rational interests and motives, their consumption is strongly controlled and limited, as well as planned and purposeful.

Keywords: budget users, City of Rovinj-Rovigno, coronavirus virus epidemic.